

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

**BROJ
4/581**

SVIBANJ 2025.
RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LXIII.
CIJENA 1€

Franciscus
1936 - 2025

Foto: Vatican Media

Papa Franjo

Jorge Mario Bergoglio

(17. prosinca 1936. – 21. travnja 2025.)

miserando atque eligendo – milošću izabran

SADRŽAJ:

Posljednja poruka pape Franje uz blagoslov Urbi et orbi (Gradu i svijetu) o Uskrsu 2025.
Krist je uskrsnuo, aleluja! Braćo i sestre, sretan Uskrs!2-3

Riječki nadbiskup Mate Uzinić na misi zadušnici za papu Franju
U pontifikatu pape Franje Bog je postao blizak svima4-5

Sprovodna misa na Trgu sv. Petra u Vatikanu i ukop u Bazilici sv. Marije Velike
Milosrđe i radost evanđelja ključne su riječi pontifikata pape Franje 6-7

Komentar
Miserando atque eligendo7

Komentar
O papi Franji iz riječkog konteksta8

Komentar
Papine poruke najviših etičkih i epistemoloških vrlina9

Komentar
Pismo Franji10

Dopisništvo Vatikan
Ciao papa Francesco11

Uskrsne mise
Uskrsnuće je ponuđeno svima12-13

Događanja
Pripreme za proslavu 100. obljetnice biskupije u Rijeci14

Notna partitura himne sv. Vidu
“Kakav dar”15-18

Događanja
Župni vijećnici vjeru svjedoče brigom za župu, župnika i župljane19

Razgovor:
Ivan Nikolić, predstojnik Ureda za obitelj Riječke nadbiskupije
Obitelj je prvorazredna zadaća Crkve20-21

Medicinski kutak
Mikroplastika22

Crtice iz Gorskog kotara
Crna slika gladi23

Biblija
U školi evanđelja pape Franje24

Sakramenti
Krštenje željom (II. dio)25

Riječka nadbiskupija26-27

Caritas28-29

Duhovni kolaž30

Vjerske zajednice
Matija Vlačić Ilirik31

Najava
Proslava 100. obljetnice biskupije u Rijeci32

Posljednja poruka pape Franje uz blagoslov Urbi et orbi

Krist je uskrsnuo, aleluja! Braćo i sestre, sretan Uskrs!

Danas u Crkvi napokon odjekuje aleluja – prenosi se s usta na usta, od srca do srca, a njezin pjev tjera suze radosnice u očima Božjega naroda u cijelome svijetu. Iz praznog groba u Jeruzalemu do nas dopire nečuvena vijest: Isus, Raspeti, „nije ovdje – uskrsnuo je“ (Lk 24,6). Nije u grobu – On je živuci!

Ljubav je pobijedila mržnju. Svjetlo je nadvladalo tamu. Istina je nadvladala laž. Oprost je nadvladao osvetu. Zlo nije nestalo iz naše povijesti — ostat će prisutno do svršetka — ali više ne vlada, više nema moć nad onima koji prihvaćaju milost ovoga dana.

Sestre i braćo, osobito vi koji patite, vi koji ste u tjeskobi i boli: vaš nijemi vapaj je uslišan, vaše suze su skupljene – nijedna nije izgubljena! U mucu i smrti Isusa Krista, Bog je na sebe preuzeo sve zlo svijeta i svojim beskrajnim milosrđem ga je pobijedio: iskorišteno je đavolski ponos koji truje čovjekovo srce i posvuda sije nasilje i pokvarenost. Jaganjac Božji je pobijedio! Zato danas kličemo: „Ufanje mi uskrslo je, Krist, moj Gospod i sve moje!“ (Uskrsna posljednica).

Da, Isusovo uskrsnuće temelj je nade: od tog događaja nadalje, nadati se više nije iluzija. Ne! Zahvaljujući Kristu raspetom i uskrsnulom, nada ne postiduje! *Spes non confundit!* (usp. Rim 5,5). I to nije bijeg od stvarnosti već nada koja obvezuje; nije otuđujuća, već ona koja čovjeka čini odgovornim.

Oni koji se ufaju u Boga, polažu svoje krhke ruke u njegovu veliku i snažnu ruku, dopuštaju da ih pridigne i kreću na put: zajedno s uskrsnulim Isusom postaju hodočasnici nade, svjedoci pobjede Ljubavi, nenaoružane snage Života.

Krist je uskrsnuo! U tom je navještaju sadržan čitav smisao našeg postojanja – mi nismo stvoreni za smrt, nego za život. Uskrs je svetkovina života! Bog nas je stvorio za život i želi da čovječanstvo uskrsne! U njegovim očima svaki je život dragocjen – život djeteta u majčinoj utrobi, kao i život starijih i bolesnih, koje se u sve više zemalja smatra osobama koje se mogu odbaciti.

Koliko samo volje za smrću svakodnevno vidimo u brojnim sukobima koji pogađaju različite krajeve svijeta! Koliko nasilja vidimo, nerijetko i unutar obitelji, nad ženama i djecom! Koliko se prijezira katkad iskazuje prema najslabijima, isključenima, migrantima!

Na ovaj dan, želim da se ponovno naučimo nadati i imati povjerenje u druge — čak i u one koji nam nisu bliski, koji dolaze iz dalekih zemalja, s drugačijim običajima, načinima života, idejama, kulturama — jer svi smo djeca Božja!

Želim da se vratimo nadanju da je mir moguć! Neka iz Svetoga groba, crkve uskrsnuća – gdje ove godine Uskrs istoga dana slave i katolici i pravoslavni – zasja svjetlo mira na čitavu Svetu Zemlju i cijeli svijet. Izražavam svoju blizinu u patnji kršćanima u Palestini i Izraelu, kao i cijelom izraelskom i palestinskom narodu. Zabrinjava me rastuća klima antisemitizma koja se širi diljem svijeta. Ujedno, misli mi idu i prema stanovnicima, a posebno kršćanskoj zajednici u Gazi, gdje strašan sukob i dalje izaziva

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga;
Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;
e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr
Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497;
Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497;
Godišnja pretplata: 13,27 €; Priprema i tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo;
Naslovnica: Papa Franjo 1936. - 2025. (Foto: Vatican Media)

(Gradu i svijetu) o Uskrsu 2025. (nedjelja, 20. travnja 2025.) - dan prije preminuća

Foto: Vatican Media

„Krist je uskrsnuo! U tom je navješćaju sadržan čitav smisao našeg postojanja – mi nismo stvoreni za smrt, nego za život. Uskrs je svetkovina života!

smrt i razaranje te stvara dramatičnu i nedostojnu humanitarnu situaciju. Upućujem apel zaraćenim stranama: prekinite vatru, oslobodite taoce i pomozite narodu – narodu koji gladije i koji čezne za budućnošću u miru!

Molimo za kršćanske zajednice u Libanonu i Siriji, koje – dok ova potonja zemlja prolazi osjetljivo razdoblje svoje povijesti – teže stabilnosti i sudjelovanju u izgradnji svoje domovine. Pozivam cijelu Crkvu da s pažnjom i molitvom prati kršćane voljenog Bliskog istoka.

Posebno mislim i na narod Jemena, koji proživljava jednu od najtežih „produljenih“ humanitarnih kriza u svijetu zbog rata, i pozivam sve da traže rješenja putem konstruktivnog dijaloga. Neka Uskrsli Krist izlije uskrsni dar mira na izmučenu Ukrajinu i neka ohrabri sve uključene strane da nastave nastojanja prema postizanju pravedna i trajna mira.

Na ovu svetkovinu mislimo i na Južni Kavkaz i molimo da se uskoro potpiše i provede konačni mirovni sporazum između Armenije i Azerbajdžana, koji bi doveo do toliko željenog pomirenja u toj regiji.

Neka svjetlo Uskrsa nadahne duh sloge u zemljama zapadnog Balkana i podupre političke aktere u njihovim naporima da spriječe eskalaciju napetosti i kriza, kao i partnere regije u odbacivanju opasnih i destabilizirajućih ponašanja.

Uskrsli Krist, naša nada, neka podari mir i utjehu afričkim narodima pogođenima nasiljem i sukobima, osobito u Demokratskoj Republici Kongo, Sudanu i Južnom Sudanu, te neka podupre one koji trpe zbog napetosti u Sahelu, Rogu Afrike i regiji Velikih jezera, kao i kršćane koji na mnogim mjestima ne mogu slobodno ispovijedati svoju vjeru.

Nema mira tamo gdje nema vjerske slobode ni slobode mišljenja i govora, ni poštivanja tuđeg stajališta.

Nema mira bez pravog razoružanja! Potreba svakog naroda da osigura vlastitu obranu ne smije se pretvoriti u opću utrku u naoružavanju. Svjetlo Uskrsa nas potiče da rušimo barijere koje stvaraju podjele i koje imaju ozbiljne političke i

ekonomske posljedice. Potiče nas da brinemo jedni za druge, jačamo međusobnu solidarnost i radimo na integralnom razvoju svake ljudske osobe.

U ovom vremenu ne smije izostati naša pomoć narodu Mjanmara, koji je već godinama pogođen oružanim sukobom, a sada hrabro i strpljivo podnosi posljedice razornog potresa u regiji Sagaing, koji je odnio tisuće života i prouzročio patnju mnogim preživjelim, među kojima su i siročad i stariji. Molimo za žrtve i njihove obitelji te od srca zahvaljujemo svim velikodušnim volonterima koji pružaju pomoć. Objava o prekidu vatre s više strana u toj zemlji znak je nade za čitav Mjanmar.

Pozivam sve koji u svijetu nose političku odgovornost: ne podliježite logici straha koja zatvara već iskoristite dostupna sredstva kako biste pomogli potrebitima, borili se protiv gladi i promicali inicijative koje potiču razvoj. To su “oružja” mira: ona koja grade budućnost umjesto da siju smrt!

Neka nikada ne iščezne načelo čovječnosti kao središte našega svakodnevnog djelovanja. Suočeni s okrutnošću sukoba koji pogađaju nevine civile, ruše škole i bolnice, napadaju humanitarne radnike, ne smijemo zaboraviti da nisu pogođene mete, već osobe – ljudi s dušom i dostojanstvom. U ovoj Jubilejskoj godini neka Uskrs bude i prigoda za oslobađanje ratnih i političkih zarobljenika!

Draga braćo i sestre, u Gospodinovu Uskrsu, smrt i život ušli su u čudesni boj – ali Gospodin sada živi zauvijek (usp. Uskrsna posljednica) i ulijeva nam sigurnost da smo i mi pozvani sudjelovati u životu koji ne poznaje zalaz, u kojem se više neće čuti praskovi oružja ni odjeci smrti. Povjerimo se njemu koji jedini sve čini novim (usp. Otk 21,5)!

Sretan Uskrs svima!

Svoj je pontifikat pretvorio u propovijedanje Boga koji nam je blizak, Boga koji je suosjećajan, Boga koji je Otac i ne osuđuje, nego oprašta, Boga koji je u Isusu Kristu prišao da bi nas potražio i spasio, ne osudio i odbacio, rekao je nadbiskup Mate Uzinić na misi zadušnici.

U pontifikatu pape Franje Bog je postao blizak svima

“Večeras smo trebali biti u kazalištu na svečanoj akademiji kako bismo obilježili 100 godina naše nadbiskupije, no umro je papa Franjo i bilo bi neprimjereno slaviti. Stoga smo u našoj katedrali kako bismo molili za Papu, kako bismo zahvalili za njegov život, za njegovo služenje. Želimo moliti Boga za kojeg je on s uvjerenjem govorio da se ne umara opraštati, da mu bude milosrdan. Istovremeno, naučeni od njega da se Bog ne umara praštati, želimo biti neumorni u traženju milosrđa i za njega i za sebe i za sav svijet u kojemu živimo.” Ovim je riječima riječki nadbiskup Mate Uzinić započeo misu zadušnicu za papu Franju u petak 25. travnja u katedrali sv. Vida u Rijeci.

U emotivnoj propovijedi dopustio je blagopokojnom Papi da ‘progovori’ dvjema njegovim propovijedima: prvu je izrekao u Domu sv. Marte 17. travnja 2020. o temi „Bliskost s Gospodinom“, a drugu je izgovorio na sprovodu pape emeritusa Benedikta XVI.

Govoreći o prvoj, koja se oslanjala na tekst evanđelja pročitani na misi u riječkoj prvostolnici – o postuskršnom ribolovu (Iv 21,1-14) – papa Franjo se prisjetio još jednog čudesnog ribolova: trenutka u kojemu je Petar dobio poziv da ‘lovi ljude’ (Lk 5,1-11). Taj trenutak važan je i za život pape Franje. Petar, nakon tog čudesnog ulova koji ih je sve zapanjio, kaže Isusu da ‘ode od njega jer je grešan čovjek’. Nešto je slično Papa za sebe rekao u trenutku vlastitog izbora da postane svećenik, biskup i u konačnici papa, što izražava njegovo biskupsko i papinsko geslo *miserando atque eligendo*.

do, „pomilovavši ga izabra“, odnosno „pomilovan, ali izabran“. To se dogodilo i s Petrom. Milosrđe i poziv usprkos ljudskoj slabosti, rekao je Uzinić i nastavio promišljajući o onome što se potom dogodilo. Znamo, rekao je, što se dogodilo s Petrom, sve do zatajenja u noći Velikog petka, a što se poslije dogodilo s papom Franjom?

Posluživši se onim što je Papa govorio na pogrebu Benedikta XVI., rekao je da je potom bilo: „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!“ Isus je riječi izgovorio na križu, a one označavaju i prihvaćanje papinske službe. One označavaju tri predanosti. Prva je zahvalna predanost služenju Gospodinu i njegovu narodu, koja je plod prihvaćanja potpunog besplatnog dara. Gospodin kaže: „Ti pripadaš meni... ti pripadaš njima. Odsad ćeš loviti ljude.“ Ili, kako će kasnije reći: „Pasi ovce moje.“

Druga je predanost molitvena predanost. Papa Franjo nas je od prve večeri do posljednjeg trenutka pozivao da molimo za njega. Ta molitvena predanost, prema Papinim riječima, „oblikuje i tiho pročišćava između kušnji i proturječja s kojima se pastir mora suočiti (usp. 1 Pt 1, 6-7) i povjerljiva poziva da pase svoje stado (usp. Iv 21, 17). Poput Učitelja nosi na svojim plećima teret posredovanja i napor pomazanja svoga naroda, osobito u situacijama kad se dobro mora boriti da prevlada i kad je dostojanstvo naše braće i sestara ugroženo (usp. Heb 5, 7-9). U susretu kojim rađa taj zagovor Gospodin daruje duh krotosti koji je kadar razumjeti, prihvatiti, nadati se i staviti sve na kocku, bez obzira na ne-

razumijevanja na koja bi se pritom moglo naići. To je nevidljiva i nedokučiva plodnost, koja se rađa iz svijesti o tome u koga se stavilo pouzdanje (usp. 2 Tim 1,12). To je povjerenje rođeno iz molitve i klanjanja, kadro razlučiti što se očekuje od pastira i uskladiti njegovo srce i njegove odluke s Božjim vremenima (usp. Iv 21,18). Pâsti znači ljubiti, a ljubiti znači također biti spreman trpjeti. Ljubiti znači: dati ovcama istinsko dobro, hranu Božje istine, Božje riječi, hranu njegove prisutnosti.“

Treća predanost jest predanost podržana utjehom Duha koji mu uvijek pretihodi u poslanju: u strastvenu nastojanju da prenosi ljepotu i radost evanđelja, u plodnu svjedočenju onih koji, poput Marije, ostaju na mnogo načina podno križa, u onom bolnom, ali postojanom miru koji niti napada niti porobljava, i u upornoj, ali strpljivoj nadi da će Gospodin ispuniti svoje obećanje.

Na ovaj je način papa Franjo sažeo život jednog pape. Što nakon toga? Želio bih zamisliti da se nakon toga dogodilo ono „skakanje u more“ (Iv 21,7) kako bi otplivao prema svom i našem uskrslom Gospodinu. Vrativši se na Papinu propovijed iz Doma sv. Marte, Uzinić je rekao kako Papa ukazuje na to da se u ovom drugom čudesnom ribolovu ne govori u zaprepaštenju. Sada se vidi neka prirodnost, došlo je do napredovanja u bliskosti s Gospodinom. Učenici ga prepoznaju, i Petar se gol baca u more da bi k njemu otplivao. Ovaj put ne govori ništa. Bliskost učenika s Gospodinom narasla je. Evo, rekao je nadbiskup, nakon takvog jednog života, nakon što se odgo-

„Želim da nastavimo graditi ovu našu Crkvu kao Crkvu siromaha, Crkvu otvorenih vrata, kao Crkvu izlaska, kao Crkvu u kojoj se propovijeda milosrđe, kao Crkvu u kojoj je važnija stvarnost od ideja, kao Crkvu u kojoj smo jedni drugima i svima braća i sestre, koji se brinemo za druge. To je ono što je važno: da sve ono što je dobro, koje je nastojao, posijao i zalijevao, dopustimo da nastavi rasti s nama i u riječkoj Crkvi, koja nam je povjerena zajedno sa svim dobrom koje su ugradili oni prije nas, kako bi ova Crkva, ne samo sa zahvalnošću gledala u prošlost nego i s ljubavlju aktivno živjela svoju sadašnjost i doista imala budućnost ovdje na zemlji, ali i onu s konačnim susretom s Gospodinom.“

vori na Gospodinov poziv, nakon što se živi ona trostruka predanost, i ovaj susret u smrti, koja je u biti početak novog života, postaje prirodan.

I mi kršćani nalazimo se u stanju hoda i napredovanja u bliskosti s Gospodinom, poručio je Uzinić citirajući Papu te nastavio govoreći kako ima dojam da je ova bliskost s Gospodinom, svojstvena kršćanskom životu bez obzira na službu koju obavljamo, nešto što je poraslo u vremenu pontifikata pape Franje. To je jedna od značajki njegova pontifikata. On je svoj pontifikat pretvorio u propovijedanje Boga koji nam je blizak, Boga koji je suosjećajan, Boga koji je Otac i ne osuđuje, nego oprašta, Boga koji je u Isusu Kristu prišao da bi nas potražio i spasio, ne osudio i odbacio. U njegovu pontifikatu Bog je postao blizak svima, osobito onima koji su se osjetili i osjećaju udaljenima od Boga i koji se nalaze izvan periferija. On je svijetu i vremenu u kojemu živimo pokazao takvog bliskog Boga i na taj način sav svijet pozvao da bude blizak Bogu i da kao ljudi budemo braća i sestre bliski jedni drugima, kazao je nadbiskup.

U zaključku propovijedi osvrnuo se na jubilej riječke Crkve, 100 godina ustanovljenja, što se dogodilo 24. travnja 1925. godine. Uz prisjećanje na osobe koje su obilježile povijest, potrebno je dodati zahvalnost za one koji nisu bili dio ove Crkve, ali bili su s njom usko povezani i zahvaljujući njima ova je Crkva počela i imala pastire. Među njima je važan papa Pio XI., koji je bulom *Supremum pastorale munus* ustanovio Riječku nadbiskupiju, ali i papa Franjo koji nikada nije bio u Riječkoj nadbiskupiji, ali je riječka Crkva bila s njim – u dvanaest godina njegova pontifikata – usko povezana molitvama i misnim slavljenjima. S obzirom na to da nam je želja nado-

građivati ono dobro svojih prethodnika, želim da nastavimo nadograđivati sve one naglaske koje je za opću Crkvu davao papa Franjo.

Homiliju je nadbiskup završio vrativši se na propovijed na misi za Benedikta XVI., citirajući papu Franju: „Vjerni je Božji narod taj koji, sabran, prati i povjerava život onoga koji je bio njegov pastir. Poput žena na grobu o kojima čitamo u evanđelju, ovdje smo s mirisom zahvalnosti i pomašću nade da mu, još jednom, iskažemo ljubav koja ne prestaje; želimo to učiniti s istim pomazanjem, mudrošću, tankočutnošću i predanošću koje je on obilno razdavao godinama. Želimo zajedno reći: 'Oče, u tvoje ruke predajemo duh njegov.'"

Franjo, vjerni Zaručnikov prijatelju, neka tvoja radost bude potpuna kad konačno i zauvijek čuješ njegov glas!"

Na kraju mise, prije završnog blagoslova, nadbiskup je predvodio molitvu za papu Franju kod Knjige žalosti, koja je toga dana bila otvorena u riječkoj prvostolnici i u koju su se upisali mnogi. Također, naglasio je još jednu posebnost vezanu uz blagopokojnog Papu – sinodalnost. Izrazivši želju da riječka Crkva postane sinodalna, istaknuo je: „Nije dovoljno da ja kao biskup želim slušati, da vaši župnici žele slušati. Važno je da vi vjernici želite govoriti, da osjećate Crkvu kao svoju i budete glas u Crkvi koji se čuje, da zajedno oblikujemo našu Crkvu. Bez toga taj proces nije moguć. Sinodalnost nije samo međusobno osluškivanje nego i osluškivanje onoga što nam Sveti Otac, za kojega također večeras molimo da nam ga Bog providi, može reći.“ Zaključujući, izrazio je želju u osluškivanje onoga što nam Duh Sveti želi reći. Nadam se da ćemo se međusobno čuti i čuti Duha Svetoga i da će on voditi našu Crkvu, rekao je Uzinić.

PAPA FRANJO U DOKUMENTIMA I BROJKAMA

Tijekom 12 godina svog pontifikata, papa Franjo ostavio je snažan dojam na mnoge koji su pratili njegove poruke. No osim dojma, iza njega ostaje i dokumentirano nasljeđe koje donosimo u sažetku, a pripremila ga je hrvatska Informativna katolička agencija (IKA).

4 enciklike

- „Lumen fidei – Svjetlo vjere“, objavljena 2013.
- „Laudato si' – Hvaljen budi“, objavljena 2015.
- „Fratelli tutti – Svi, braćo“, objavljena 2020.
- „Dilexit nos – On koji nas uzljubi“, objavljena 2024.

7 apostolskih pobudnica

- „Evangelii gaudium – Radost evanđelja“, objavljena 2013.
- „Amoris laetitia – Radost ljubavi“, objavljena 2016.
- „Gaudete et exsultate – Radujte se i kličite“, objavljena 2018.
- „Christus vivit – Krist živi“, objavljena 2019.
- „Querida Amazonia – Ljubljena Amazonija“, objavljena 2020.
- „Laudate Deum – Hvalite Gospodina“, objavljena 2023.
- „C'est la confiance“ – o pouzdanju u milosrdnu ljubav Božju, u povodu 150. obljetnice rođenja sv. Terezije od Djeteta Isusa i Svetoga Lica, objavljena 2023.

Napisao je također: 39 apostolskih konstitucija, 103 apostolska pisma, 77 pisama u obliku motuproprija, 349 pisama (najčešće raznim biskupima povodom nekih okruglih obljetnica u njihovoj zemlji), 158 poruka za obilježavanje svjetskih dana.

Apostolska putovanja

Bio je na 48 putovanja u inozemstvu. U Italiji je poduzeo 29 pohoda. Sudjelovao je na 4 Svjetska susreta mladih i 3 Svjetska susreta obitelji.

Ustanovio je:

Nedjelju Božje riječi (3. nedjelja kroz godinu), Svjetski dan siromaha (33. nedjelja kroz godinu), Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba (4. nedjelja u srpnju), Svjetski dan djece (25. i 26. svibnja 2024.).

Svete godine

Papa Franjo, 2015. godine, otvaranjem Svetih vrata bazilike sv. Petra, proglasio je izvanredan Jubilej, Svetu godinu Božjega milosrđa.

Bulom „Spes non confusio“ (Nada ne razočarava) najavio je redovitu Jubilaranu godinu, koju je otvorio otvaranjem Svetih vrata i misom bdjenja svetkovine Božića 24. prosinca 2024. godine.

Sprovodna misa na Trgu sv. Petra u Vatikanu i ukop u bazilici sv. Marije Velike

Kardinal Re u homiliji je istaknuo kako je pontifikat pape Franje bio obilježen dubokom bliskošću prema ljudima, posebice onima najpotrebitijima, te njegovim neumornim zalaganjem za mir, milosrđe i dijalog među narodima. (Izvor IKA, Vatican News)

Milosrđe i radost evanđelja ključne su riječi pontifikata pape Franje

Dekan kardinalskog zbora kardinal Giovanni Battista Re sprovednu misu za papu Franju predvodio je u subotu 26. travnja na Trgu sv. Petra u Vatikanu. Uz suslavlje brojnih kardinala, patrijarha, nadbiskupa, biskupa i svećenika, misi su prisustvovala i tisuće ljudi kako bi se oprostila od pape Franje. Prema posljednjim podacima Tiskovnog ureda Svete Stolice bilo ih je oko 250 000. Među njima i 55 predsjednika, 12 vladajućih monarha i 130 službenih delegacija. Među ostalim, predsjednik SAD-a Donald Trump, francuski predsjednik Emmanuel Macron, njemački kancelar Olaf Scholz, predsjednik Ukrajine Volodimir Zelenski, ali i hrvatski predsjednik Zoran Milanović te premijer Andrej Plenković.

Kardinal Re u homiliji je podsjetio na mnoge ključne trenutke pontifikata pape Franje, koji je, unatoč svojim fizičkim poteškoćama, ostao blizak ljudima do posljednjeg trenutka svog života. „Ljudska egzistencija ne završava u grobu već se nastavlja u Očevoj kući – u životu sreće koji ne poznaje zalaz. Ta vjera daje utjehu i nadu, uvjerenje da smrt nije kraj već ulazak u vječni život u Božjoj prisutnosti“, rekao je kardinal Re.

SUOSJEĆANJE I RAZUMIJEVANJE ZA SVAKOG ČOVJEKA

Posebno je naglasio Papinu bliskost prema najpotrebitijima, osobito onima koji su odbačeni i marginalizirani. „Papa Franjo želio je biti blizak svima, s izraženom pažnjom prema onima u poteškoćama, nesebično se darujući osobito za posljednje, odbačene i marginalizirane. Njegovo je pastoralno vodstvo uvijek bilo obilježeno dubljim suosjećanjem i razumijevanjem za svakog čovjeka, neovisno o njegovoj situaciji ili pozadini“, istaknuo je kardinal.

Kardinal Re također je podsjetio na ključne riječi koje su obilježile njegov pontifikat: milosrđe i radost evanđelja. „Milosrđe i radost evanđelja dvije su ključne riječi pontifikata pape Franje. Svaki trenutak njegova života bio je svjedočanstvo te radosti, jer vjerovao je da milosrđe Božje ima moć izliječiti najdublje rane svijeta“, kazao je dekan Kardinalskog zbora.

Propovjednik je također izdvojio napore pape Franje u promicanju mira i dijaloga u svijetu. „Graditi mostove, a ne zidove – bio je to njegov često ponavljani poziv. Ova riječ poziva na otvorenost, dijalog i suradnju među ljudima, bez obzira na razlike, te na stvaranje zajednice koja se temelji na solidarnosti, ljubavi i poštovanju“, rekao je talijanski kardinal.

Na kraju homilije kardinal Re pozvao je sve prisutne da nastave moliti za papu

Franju, tražeći od njega da sada s neba moli za nas, putujuću Crkvu. „Dragi Franjo, sada te molimo da se moliš za nas, da blagosloviš Crkvu, Rim i cijeli svijet s neba, kao što si to učinio prošle nedjelje s balkona ove bazilike, u posljednjem zagrljaju sa svim Božjim narodom“, zaključio je kardinal Re, a okupljeni su odgovorili pljeskom.

Na Trgu sv. Petra, ispunjenom molitvom i tihom prisutnošću, održan je posljednji ispraćaj pape Franje. Iako je

„Graditi mostove, a ne zidove - bio je to njegov često ponavljani poziv.

Ova riječ poziva na otvorenost, dijalog i suradnju među ljudima, bez obzira na razlike, te na stvaranje zajednice koja se temelji na solidarnosti, ljubavi i poštovanju“, rekao je dekan kardinalskog zbora.

napustio ovaj svijet, njegov rad i nasljeđivanje Krista ostaju duboko utisnuti u mnogim ljudskim srcima. Brojnim putovanjima, svojim pozivima na milosrđe i pomirenje papa Franjo pokazao je svijetu snagu zajedništva i solidarnosti. Njegovo pastirsko vodstvo, usmjereno prema najslabijima, trajno će utjecati na Crkvu i svijet. Ovaj trenutak oproštaja simbolizira završetak njegove fizičke prisutnosti, ali također označava početak duhovnog nasljeđa koje će nastaviti živjeti u Crkvi i društvu.

UKOP U BAZILICI SV. MARIJE VELIKE

Nakon velike sprovodne mise na Trgu sv. Petra u Vatikanu papa Franjo imao je kratak i skroman obred pokopa u bazilici sv. Marije Velike u Rimu. Naime, njegova oporučna želja bila je da ne bude ukopan u Vatikanskim grotama, podzemnim grobnicama ispod bazilike sv. Petra, gdje počivaju brojni njegovi slavni prethodnici.

Bazilika svete Marije Velike (*Santa Maria Maggiore*), koja svoje korijene vuče iz 5. stoljeća, jedno je od najvažnijih marijanskih svetišta Katoličke Crkve. Papa Franjo bio je osobito vezan uz ovo svetište, gdje se redovito molio pred čudotvornom ikonom Salus Populi Romani, osobito prije i nakon svojih međunarodnih putovanja.

Policijska je procijenila da je procesiju pratilo oko 150 000 ljudi, na unaprijed najavljenoj ruti kroz središte Rima dugoj približno pet i pol kilometara, od Trga svetoga Petra do bazilike svete Marije Velike. Pred bazilikom su ga dočekali pripadnici marginaliziranih skupina – migranti, beskućnici, zatvorenici i transrodne osobe – koji su mu odali posljednju počast.

Papa Franjo pokopan je bez prisutnosti javnosti, u jednostavnu grobnicu u podu bazilike. Na grobnoj ploči od ligurskog mramora uklesano je samo jedno ime: *Franciscus*.

Misu zadušnicu za blagopokojnog Papu u bazilici svete Marije Velike predvodio je kardinal Giovanni Battista Re, dekan Kardinalskog zbora.

Pokop pape Franje obavljen je u bočnoj lađi bazilike, između kapele Pauline i kapele Sforza. Prije samog spuštanja lijesa otpjevana su četiri psalma, uz pet zaziva. Nakon toga uslijedila je molitva Očenaš. Na kraju su kardinal kamerlengo Kevin Joseph Farrell, predstavnici Papinskog doma i Ureda za liturgijska slavlja stavili službene pečate na lijes. Tijelo je potom položeno u grobnicu i poškropljeno svetom vodom, dok su okupljeni pjevali marijansku antifonu *Regina caeli*.

Papa Franjo osmi je papa ukopan u ovoj znamenitoj bazilici, prvi nakon više od 400 godina.

MISERANDO ATQUE ELIGENDO

„Milosrđe će uvijek biti veće od bilo kojeg grijeha i nitko ne može postaviti granice na Božju ljubav koja je uvijek spremna oprostiti.“

Piše: Danijel Delonga

Miserando atque eligendo bilo je geslo pape Franje, koje je izabrao i zadržao još od biskupskog ređenja. Citat je to iz propovijedi sv. Bede Časnog koji, tumačeći evanđeoski odlomak o pozivu svetog Mateja, piše: *vidit ergo Iesus publicanum et quia miserando atque eligendo vidit...* (Isus ugleda carinika, pogleda ga, **smilova mu se i sebi ga izabra**, te mu reče: Slijedi me). Iako je iz konteksta jasno o čemu je riječ, Isus ugleda grešnika, „smilova mu se i sebi ga izabra“, čini se da je prijevod Papina gesla često predstavljao težak zadatak, kako tim dvjema riječima – milosrđe i izbor – izraziti poruku Božjeg milosrđa prema čovjeku.

Tako nailazimo na različite prijevode: „milošću i izborom“, „ukazavši milosrđe i izabravši“, u nekim slučajevima tumači se i kao „očima milosrđa“. Nadbiskup Uzinić na misi zadušnici preveo ga je kao „pomilovavši ga izabra“, odnosno „pomilovan, ali izabran“. Vidimo da se prijevod mijenja s obzirom na kontekst, no unatoč tome svaki je od ovih prijevoda točan jer govori o milosrdnom Bogu koji prilazi grešnom čovjeku. Za naslovnicu *Zvona* odabrali smo: milošću izabran.

Milosrđe je očito bila važna tema u srcu pape Franje. Sam je, govoreći o svome geslu, rekao da ga je Gospodin znalački oblikovao svojim milosrdem. U prvom Angelusu nakon svog izbora istaknuo je: „na sam spomen milosrđa ta riječ mijenja sve. Malo milosrđa čini svijet manje hladnim i pravednijim. Trebamo shvatiti dobro to milosrđe Boga, toga milosrdnog oca koji ima toliko strpljenja...“ (Angelus, 17. ožujka 2013.).

Papa Franjo u trećoj je godini pontifikata proglasio izvanredni Jubilej, Svetu godinu Božjega milosrđa. Razloge je objasnio u buli proglašenja Jubileja *Misericordiae vultus*: „Milosrđe će uvijek biti veće od bilo kojeg grijeha i nitko ne može postaviti granice na Božju ljubav koja je uvijek spremna oprostiti.“ Izvanredna Sveta godina, Jubilej milosrđa, započela je na svetkovinu Bezgrešnog začeća 2015., a završila 20. studenoga 2016. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenoga.

Uz uobičajene dobrobiti Svete godine, kao što je potpuni oprost grijeha, specifičnost ovog Jubileja bio je zahtjev Svetog Oca da lokalne Crkve imenuju misionare milosrđa, svećenike koji su tom prilikom dobili vlast odriješiti posebno teške grijehe, inače pridržane Apostolskoj Stolici. Papa je dopustio i svim svećenicima odriješivati grijeh pobačaja, što je do tada bilo pridržano biskupima. Ove su odluke ostale na snazi i nakon završetka Godine milosrđa.

Glavni urednik Vatikanskih medija Andrea Tornielli također je istaknuo milosrđe kao središnju poruku 12-godišnjeg pontifikata pokojnoga pape Franje. „Papa, koji je došao izdaleka, nije unio promjene u učenje koje već dvije tisuće godina postoji u staroj kršćanskoj tradiciji, ali je, vrativši na novi način milosrđe u središte svog nauka, promijenio percepciju koju su mnogi imali o Crkvi. Tako je posvjedočio majčinsko lice Crkve koja se saginje prema onima koji su ranjeni, a posebno grijehom. To je Crkva koja čini prvi korak prema grešniku, kao što je to Isus učinio u Jerihonu pozvavši se u dom neuglednog i omraženog Zakeja, bez pitanja i preduvjeta.“

Iako će povijest papu Franju vjerojatno pamtit kao pokretača sinodalnog procesa u Crkvi, oni koji su ga slušali, susreli i upoznali sigurno će ga pamtit kao svjedoka Božjega milosrđa koji je pokazao lice Crkve koja je sposobna prihvatiti i zagrliti svakoga, bez obzira na njegovo breme grijeha.

Papa milosrđa, kako ga je nazvao Tornielli, stoga je i najintimniji naziv kojim možemo sažeti pontifikat pape Franje, ali i život Jorgea Marie Bergoglia.

KONKLAVA ZA IZBOR PAPE ZAPOČET ĆE 7. SVIBNJA

Ovaj smo broj Zvona ipak trebali zaključiti prije izbora novog pape i odlučili posvetiti ga papi Franji. O novom poglavaru Katoličke Crkve čitajte u sljedećem broju našeg mjesečnika. Na petoj Općoj kongregaciji održanoj 28. travnja u Sinodskoj dvorani u Vatikanu, odlučeno je da će konklava za izbor novog pape započeti u srijedu, 7. svibnja.

Konklava će se održati u Sikstinskoj kapeli, koja će tijekom tog razdoblja biti zatvorena za posjetitelje. U izboru će sudjelovati 133 kardinala mlađih od 80 godina, iako je apostolska konstitucija *Universi Dominici Gregis* nominalno ograničila broj elektora na 120. Unatoč ovom ograničenju, svi kardinali koji ispunjavaju uvjete imaju pravo sudjelovati u konklavi.

O papi Franji iz riječkog konteksta

Nema sumnje da je papa Franjo bio istinski uvjeren da su Drugi vatikanski koncil i sinodalna Crkva vrata kroz koja valja proći kako bi se danas živjela misijska Crkva.

Piše: Marko Medved

Papa Franjo preminuo je u danima kada smo se, nakon Uskrsa, u Rijeci pripremali obilježiti 100 godina od osnutka biskupije sa sjedištem u ovome gradu.

Bili smo obasuti brojnim analizama i razmišljanjima o papi Franji, unutar Crkve i izvan nje. Ovih dana svjedoci smo izrazito velika poštovanja prema Franji. To potvrđuje da su jednostavnost i skromnost vrline koje u svijetu globalnih komunikacija ljudi prepoznaju i cijene, neovisno o religijskoj pripadnosti. Netko je ovih dana napisao da je papa Franjo demitizirao papinstvo. Ja bih dodao da je upravo na taj način čovjeku današnjice uspio autentično posvjedočiti kršćansku poruku.

Franjin doprinos promjenama u Crkvi očit je u pokretanju procesa više negoli u mijenjanju nauka. Franjino zauzimanje za marginalizirane i osiromašene skupine u društvu i na globalnoj razini, ali i unutar Crkve, koštalo ga je etiketiranja nekih krugova. Spomenimo ovdje njegov napor za raskrinkavanjem kulture ravnodušnosti, za integralnu ekologiju (*Laudato si*, 2015.), važnost margina i periferija kako za društvo tako i za Crkvu, Dokument o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot, poznat i kao Deklaracija iz Abu Dhabija, potpisana s muslimanima 2019. Moglo bi se reći da su Papini dokumenti većinom bili pastoralne naravi. Spomenimo samo *Amoris laetitia* (2016.) ili *Fiducia supplicans* (2023.).

Ne može se Papu razumjeti bez programatske enciklike *Evangelii gaudium* (2013.). No pogrešno bismo ga shvatili da uzimamo u ruke isključivo formulacije izražene u dokumentima. Naime, Franjo nije bio kabinetski teolog, već pastir koji stoji s obje noge u kontekstu života vlastita naroda. On je imao miris ovaca, na što je trajno pozivao univerzalnu Crkvu, koju je želio povesti van. On je promicao teologiju Crkve naroda, a vratio je u središte ekleziologije pojam narod Božji. Posljedica svega toga jest promicanje sinodalne Crkve.

Promišljati o papi Franji ustvari znači razmišljati o tome kakvu Crkvu želimo i

kakva bi naša mjesna Crkva trebala izgledati da uspješno odgovori na pitanja današnjice i sutrašnjice. Izazov modernog vremena stavlja kršćane diljem Europe i svijeta pred izazove. Ti izazovi uzrokuju velike tenzije unutar Crkve jer odgovori nisu identični kod svijeta, a neki su put i suprotstavljeni. Dvojbe oko toga otvoriti se ili zatvoriti dijele katolike, u svijetu i kod nas. Nema sumnje da je papa Franjo bio istinski uvjeren da su Drugi vatikanski koncil i sinodalna Crkva vrata kroz koja valja proći kako bi se danas živjela misijska Crkva.

Ljudi su prepoznali neke vrline pape Franje koje su ukazale na autentičnost, kojom je obavljao poslanje Petrova na-

moje nadbiskupije začetnici i provoditelji vrlo zapaženih akcija u tome smislu, poput Prihvatišta za beskućnike Ruže sv. Franje, Frame ili Kuće utočišta Depaul sestara milosrdnica.

Glede našeg specifičnog konteksta Riječke nadbiskupije, gledano povijesno i promatrajući krizu vjere, odnosno napuštanje praktičnog vjerničkog života i apostaziju od vjere, najprije za vrijeme liberalizma 19. i početkom 20. st., potom pod valom širenja marksizma, valjalo bi zastati i duboko se zamisliti nad važnosti odnosa kršćana prema socijalnim pitanjima. To što je velik broj ljudi s ovog našeg područja napustio kršćanstvo, upozorava nas da trebamo ozbiljno shvatiti pri-

mjer pape Franje glede zauzimanja za siromašnu Crkvu koja služi i njegovu brigu o ekonomskoj ravnopravnosti.

Papa je pozivao na promjenu smjera gospodarskog razvoja i da se ne ravnamo isključivo kriterijima bruto dohotka. Danas gospodarstvo i dominantan ekonomski model razvoja uzrokuje goleme probleme diljem svijeta. Zbog toga Papa u enciklici o bratstvu i socijalnom prijateljstvu *Fratelli tutti* iz 2020. ukazuje na socijalnu dimen-

ziju privatnog vlasništva. Ustvari, nastavljaajući ono što je socijalni nauk Katoličke Crkve govorio još koncem 19. stoljeća, kada je alternativa bila neobuzdani kapitalizam ili marksizam, Franjo nas podsjeća da privatno vlasništvo nije i ne može biti apsolutno i nedodirljivo. Zauzimanje za one koji su na marginama danas na našem geografskom području i proročko ukazivanje na prava marginaliziranih u očima onih koji su daleko od Crkve učinit će nas vjerodostojnim kršćanima.

U krajnjoj liniji, uz papu Franju i njegovu baštinu promišljajmo intenzivnije o tome što znači biti kršćaninom danas u Rijeci i Riječkoj nadbiskupiji. Način na koji je papa Franjo čovjeku današnjice svjedočio evanđeosku poruku spasenja neka nam pomogne dok se trudimo u pronalasku najboljih odgovora čovjeku s našega geografskoga područja, koji od nas traži „obrazloženje nade koja je u nama“ (1 Pt 3,15).

Podsjetio bih da je još 1965. u Rimu dio sudionika Koncila potpisao „Pakt u katakombama za siromašnu Crkvu koja služi“, kada je skupina biskupa tražila upravo ovo što danas glasno ističe papa Franjo, Crkvu za siromahe. Među njima je bio i naš Josip Pavlišić, kasnije riječko-senjski nadbiskup.

sljednika. Činjenica da su ga neki put jasnije prepoznavali izvan Crkve negoli iznutra neka nam bude podsjetnik na to kako Crkva nije kraljevstvo Božje, odnosno da su granice kraljevstva Božjega šire od crkvene pripadnosti. Crkva je pozvana naviještati kraljevstvo Božje koje je trajno nadilazi.

Prije bilo kakve reforme treba reći da je Franjo promijenio stil samog papinstva. Papa je pokušavao ići u smjeru reforme Crkve, siromašne Crkve i Crkve za siromahe. On je na početku pontifikata rekao da želi „siromašnu Crkvu za siromahe“. Podsjetio bih da je još 1965. u Rimu dio sudionika Koncila potpisao „Pakt u katakombama za siromašnu Crkvu koja služi“, kada je skupina biskupa tražila upravo ovo što danas glasno ističe papa Franjo, Crkvu za siromahe. Među njima je bio i naš Josip Pavlišić, kasnije riječko-senjski nadbiskup. Ispunjava me zadovoljstvom to da su katolici upravo

Papine poruke najviših etičkih i epistemoloških vrlina

Piše: Snježana Prijić Samaržija

Upozoravajući na neprihvatljivu 'globalizaciju ravnodušnosti', papa Franjo je u enciklici *Fratelli Tutti* poučavao da istinska solidarnost ne može postojati bez društvenog sudjelovanja i doprinosa svih dijelova društva.

Brojni stručnjaci i komentatori ovih dana analiziraju pontifikat i utjecaj pape Franje na Katoličku Crkvu, ali i na svijet u cjelini. Iako sam svjesna ograničenosti svoje perspektive filozofkinje i osobe izvan svake Crkve, dijelim osjećaj golema gubitka dobročinitelja čovječanstva koji je neumorno poučavao najviše etičke i epistemološke vrline.

Ovdje se nedvojbeno radi o pontifikatu obilježenom vrijednosnim stremljenjem otvorenosti u smislu decentralizacije i deeuropeizacije Katoličke Crkve, ali i otvorenosti prema društveno marginaliziranim i ranjivim skupinama bez preduvjeta pripadnosti Katoličkoj Crkvi te revolucionarnom radu u korist običnih ljudi koji su se našli u nemilosti političke samovolje. Papa Franjo zalagao se za fundamentalne i univerzalne vrijednosti uključivosti i humanizma te ukazivao na socijalnu nepravdu uzrokovanu ekonomskom nejednakošću, kao i rodnom, rasnom ili etničkom neravnopravnošću. Kad se tome pridoda njegova evidentna ne-lagoda koju je osjećao prema moći, ali i osoban odabir neelitizma i autentične skromnosti kao načina života i djelovanja, poruka dobročinitelja čovječanstva odjekuje još snažnije.

Nije pretjerano ustvrditi da je malo koji suvremeni svjetski vođa imao toliko odvažnosti glasno se suprotstavljati prijetnjama ideološke radikalizacije društva, populizmu utemeljenom na antiprosvjetiteljskoj kulturi neznanja, ekonomskom neoliberalizmu kao i političkom i svjetonazorskom neokonzervativizmu. Imajući u vidu ograničenja koja se nameću poglavarima koji trebaju uravnotežiti različitosti tražeći kompromise i konsenzuse koji neće obezvrijediti njihova temeljna načela, papa Franjo se nametnuo kao istinski svjetski vođa koji je govorio glasnije i izlagao se nesebičnije od drugih. U svjetovnom će okruženju ostati zapamćen

kao osoba koja je dubinski razumijevala smisao politike i značenje pojma *politeia* kao brige o općem dobru građana i njihovim ljudskim pravima.

Upozoravajući na neprihvatljivu 'globalizaciju ravnodušnosti', papa Franjo je u enciklici *Fratelli Tutti* poučavao da istinska solidarnost ne može postojati bez društvenog sudjelovanja i doprinosa svih dijelova društva. Njegovim riječima, „svatko, baš svatko treba doprinijeti”. Nastavljajući se na pacizam svetog Augustina, govorio je da samo mir može biti svet.

Papa Franjo zalagao se za fundamentalne i univerzalne vrijednosti uključivosti i humanizma te ukazivao na socijalnu nepravdu uzrokovanu ekonomskom nejednakošću, kao i rodnom, rasnom ili etničkom neravnopravnošću.

Onkraj egocentrične pragme svedive na transakcijske odnose, koji su se nametnuli kao politički modus operandi, naglasak pape Franje na potencijal altruizma, socijalne pravednosti i moralnog djelovanja u svakodnevnom životu predstavljao je jedinstvenu vrijednosnu okosnicu ne samo za vjernike Katoličke Crkve nego i za sve koji svakoga dana doprinose na strani dobra.

Sdiplomom kemičara vrlo je dobro shvaćao značaj znanosti i znanstvene metode za čovječanstvo. Iako je Katolička Crkva pod Ivanom Pavlom II. priznala svoju davnu pogrešku vezanu uz slučaj Galileja Galileia, dosad nismo imali priliku čuti papu koji tako otvoreno zagovara suvremene znanstvene poglede. Još od razdoblja ranog kršćanstva i Tertulijana, koji je temelje fideizma postavio stavom da Atena kao simbol razuma nema nikakve veze s Jeruzalemom kao simbolom vjere, u mnogim je ra-

spravama iskazivana određena rezerva prema znanosti.

Uz evolucijsku teoriju kao tradicionalnu temu prijepora, u posljednje vrijeme nametnula se i tema klimatskih promjena. Papa Franjo u objema je temama izravno zagovarao komplementarnost vjere i znanosti. U govoru 2014. godine, povodom otkrivanja biste u čast pape Benedikta XVI., rekao je da teorija Velikog praska ne proturječi intervenciji božanskog stvoritelja, kao i da se evolucija u prirodi ne sukobljava s pojmom stvaranja, jer evolucija pretpostavlja stvaranje bića koja evoluiraju. Ipak, Papino uvažavanje znanosti najočitije je u njegovu stavu o klimatskoj krizi. Papina druga enciklika *Laudato si'* iz 2015. godine izravna je referenca na zaziv svetog Franje Asiškog, *Laudato si', mi' Signore*, koji u *Pjesmi stvorova* podsjeća na to da je Zemlja naš zajednički dom. Za razliku od mnogih klerika koji su iskazali sumnju u znanstvene stavove, papa Franjo nedvosmisleno

je prihvatio tvrdnje o klimatskim promjenama uzrokovanim ljudskim djelovanjem. U svojim se govorima oslanjao na brojne znanstvene studije o globalnom zatopljenju, upotrebi fosilnih goriva i neumjerenu krčenju šuma. Enciklika je izdana nekoliko mjeseci prije međunarodne konferencije u Parizu kako bi državničke potakla na odlučnije djelovanje u korist održivosti, a Europska unija godinu dana kasnije ratificirala je Pariški sporazum.

U svojoj autobiografiji *Nadaj se* papa Franjo piše da je oduvijek bio običan građanin koji voli nogomet, obožava vrhunsku kinematografiju i povremeno pati od „napadaja melankolije.” Svjestan suvremenih svjetskih izazova te inherentnih ljudskih vrlina i mana, papa Franjo bio je posve izuzetan u svojoj običnosti, ali nadasve izvor nade. Kao jedan od najutjecajnijih vođa našeg vremena poručio nam je da se ne smijemo spotaknuti o su-trašnjicu, nego je zajednički izgraditi.

Pismo Franji

U osobnom sjećanju ostat će mi tvoja jednostavnost, šale i osmijeh. Bio si onakav kakvim si se i prikazivao: topao, otvoren, čovjek koji se ne skriva iza uloga i naslova.

Piše: Branko Jurić

Dragi papa Franjo, pišem ti danas, kad si već u Očevu zagrljaju, s osjećajem zahvalnosti i nade. Toliko si nas puta poticao da se ne bojimo pristupiti Bogu koji se nikada ne umara opraštati, pa sada, kad si zakoračio u puninu života, vjerujem da na najživotniji način s nebeskom Crkvom osjećaš Božje milosrđe.

Tvoj pontifikat bio je vrijeme milosrđa i evandeoske radosti. Od prvog koraka na pročelju bazilike svetoga Petra, kad si nas pozdravio jednostavnim „buona sera“ i sve zamolio za molitvu za tebe, pokazao si nam da Crkva nije dalek toranj ili utvrđena palača, već dom za sve. Poput šatora koji se može širiti, svjesna da je on ipak njezin privremen boravak. Tvoja prva apostolska pobudnica „Evangelii gaudium“ odredila je smjer: Crkva koja evangelizira s osmijehom, koja izlazi na periferije, koja riskira da se isprlja kako bi dodirnula rane čovječanstva.

U enciklici „Laudato si“ podsjetio si nas da smo čuvari stvorenoga svijeta, a ne njegovi gospodari, te da je sve povezano. U „Fratelli tutti“ pozvao si nas na univerzalno bratstvo i sestrinstvo, na ljubav koja nadilazi stvarne ili umišljene granice, političke interese i etničke razlike. A putem „Amoris laetitia“ pokazao si nam da su ljubav i obitelj stvarne, žive stvarnosti, ranjene, ali svete.

Tvaj potpis na „Dokument o ljudskom bratstvu“ u Abu Dhabiju bio je proročki čin: svijet umoran od ratova i podjela mogao je u tebi prepoznati mirotvorna pastira koji vjeruje u dijalog, u mogućnost i neophodnost mira. Jer kako nas uči Koncil, „ne možemo zazivati Boga, Oca svih ljudi, ako odbijamo bratski se ponašati prema nekim ljudima, stvorenima na Božju sliku“ (NA, 5).

Često si govorio o zatvorenima i posjećivao ih, s dubokim suosjećanjem. Nisi ih gledao svisoka već s razumijevanjem, prao si im noge i ljubio ih svjestan da bi, kako si jednom rekao, da su se stvari u tvom životu drugačije posložile, i ti mogao biti među njima, kao i bilo tko od nas. To tvoje svjedočanstvo mnoge nas je duboko dotaklo. Tvoje riječi nisu bile ukras, bile su iskustvo.

Mnogi su ti zamjerali tvoju otvorenost, tvoju neposrednost, tvoju hrabrost da o Crkvi govoriš kao o grešnici koja treba Božje milosrđe. Nisi se bojao priznati slabosti i rane, ni crkvene ni svoje osobne, jer znao si da je snaga u istini, a ne u prividu savršenstva. Kritike nisu bile lake, dolazile su iznutra i izvana, ali ti si ostao vjeran svom poslanju. Neki

među nama ismijavali su te, neki ignorirali, neki zloupotrijebili tvoje povjerenje. Oprosti svima i moli da se Crkva oslobodi licemjerja.

**Dragi papa Franjo, hvala ti.
Hvala ti što si nas učio da je
biti pastir prije svega biti brat.
Hvala ti što si nam pokazivao
da je Crkva živa kad sluša.
Hvala ti što si vjerovao u snagu
mladih, u mudrost starijih, u
vrijednost svakog života.
Hvala ti što si nas podsjetio
na to da Bog nikada ne
prestaje opraštati.**

U osobnom sjećanju ostat će mi tvoja jednostavnost, šale i osmijeh. Bio si onakav kakvim si se i prikazivao: topao, otvoren, čovjek koji se ne skriva iza uloga i naslova.

Tvoja vjera nije bila apstraktna, bila je vjera ruku koje dotiču i grle, očiju koje vide i plaču, nogu koje hode ususret. Vjerovao si u Božje milosrđe više nego u ljudsku moć. Učio si nas da je Crkva poljska bolnica, a ne muzej.

Sada, dok gledamo prema budućnosti, tvoje nas riječi i dalje prate: „Ne dajte da vam ukradu nadu.“ U svijetu gdje je lakše graditi zidove nego mostove, ti si nas učio gradnji mostova. U vremenu kada se Crkva mogla zatvoriti u strah, ti si nas pozivao na izlazak; da ne povisujemo ograde već da pro-

dužujemo stolove. Za koje mogu sjesti i s nama blagovati sva naša braća i sestre.

I da, gdje si ostavio onu svoju crnu torbu, punu ljubavi i iznenađenja? Nadam se da će je pronaći Petrov i tvoj nasljednik – i da će iz nje izvući poniznost koja služi, radost koja ne osuđuje, proroštvo koje ne šuti i milosrđe koje ne mjeri. Ta torba nikada nije bila obična. Bila je znak tvog puta: jednostavna izvana, a iznutra puna Riječi, dodira i malih čuda svakodnevice.

Pozdravi nam drage prijatelje u nebu i sjeti nas se u molitvama. Do susreta u Kraljevstvu koje si neumorno navijestao.

Ciao papa Francesco

Redovno akreditirani novinari u Vatikanu svakog dana prate sve vijesti o Papi, sve što govori i sve što čini – a kad nekog pratiš svaki dan, on postaje član tvoje obitelji.

Piše: Anđela Jeličić Krajcar

U medijskom svijetu važna je aktualna informacija – u trenutku kad se nešto događa. Nekoliko sati, dana ili tjedana kasnije ta ista informacija postaje nevažna, svi je znaju, negdje su je smjestili ili možda zaboravili. Zato raditi u informativnom programu bilo kojeg medija može biti frustrirajuće – jer ono što pratiš, trud koji uložiš u donošenje informacije i ne ostavlja neki bitan trag već nestaje i zastarijevanjem informacije prestane biti vijest.

No drugačije je kad imaš prigodu raditi na velikim vijestima. A bolest i smrt Pape velika su vijest; mada kao informacija zastarijevaju, ostaju važan trenutak povijesti. I privilegij je novinarskog posla biti u pravo vrijeme na pravome mjestu kako bi se brzo, točno i potpuno izvjestilo. Jer istinska je zvijezda u informativnom programu – vijest. Ipak, biti u pravo vrijeme na pravome mjestu ne događa se slučajno: za to je potrebno žrtvovati svoje vrijeme, svoja sredstva u ime one znatiželje i nerva koji te vode tamo gdje se stvari događaju, kako bi im svjedočio.

U slučaju praćenja aktivnosti pape Franje, ili bilo kojeg drugog pape, događa se još jedan fenomen: redovno akreditirani novinari u Vatikanu svakog dana prate sve vijesti o Papi, sve što govori i sve što čini, a kad nekog pratiš svaki dan, on postaje član tvoje obitelji.

Tako je papa Franjo, član naše novinarske obitelji, hospitaliziran sredinom veljače, a iz bolnice otpušten 23. ožujka. Tijekom 38 dana hospitalizacije mi, redovno akreditirani novinari pri Tiskovnom uredu Svete Stolice, nismo gasili svoje mobitele, jer je od 0 do 24 u svakom trenutku dana i noći mogla doći neka važna vijest. Osim toga, u više navrata odlazila sam pred bolnicu Gemelli,

kako bih za gledatelje HRT-a izvještavala o zdravlju Svetog Oca. Loše dijagnoze, poruke nade, respiratorne krize, empatija za druge bolesnike, jedinstvo u molitvi s cijelom Crkvom – vijesti su se izmjenjivale, a moj je zadatak bio prenijeti ih objektivno. Tako je bilo i 23. ožujka, na dan izlaska iz Firence – vlakom sam dojurila ujutro iz Firence kako bih odradila podnevni i večernji dnevnik, nakon kojega sam odjurila natrag u Firenzu, jer tamo me čekalo društvo na koncertu Jovanottija. Propustila sam pola kon-

Na Uskrs teško smo sažimali informacije i emocije kojima smo svjedočili na Trgu sv. Petra. Papa nakon dugog izbivanja dolazi među ljude, pozdravlja malene, svojim gestama pokazuje uskrsnu poruku nade. Dan kasnije iznenadila nas je štura najava iz Tiskovnog ureda Svete Stolice i vijest koju nismo očekivali, vijest o smrti pape Franje. Umjesto emocije bila je potrebna brza reakcija: javljanje u radijske i televizijske vijesti, doslovno u roku od nekoliko minuta.

certa, ali službeno sam popratila Papin povratak u Vatikan. A on se usred mog izvješća uživo pojavio na balkonu bolnice. Ne postoji honorar koji bi to mogao platiti.

Do Uskrsa pratili smo Papin oporavak i silnu želju da bude među ljudima, unatoč preporukama liječnika, da bismo ga na Uskrs vidjeli na posljednjem *Urbi et Orbi*. I toga smo dana, mi koji smo radili, teško sažimali informacije i emocije kojima smo svjedočili na Trgu sv. Petra. Papa – nakon

dugog izbivanja – dolazi među ljude i pozdravlja malene, svojim gestama pokazuje tu uskrsnu poruku nade, vjere u život, vjere u snagu i važnost susreta s čovjekom.

Sljedećeg jutra, na Uskrsni poneđjeljak, iznenadila nas je štura najava iz Tiskovnog ureda Svete Stolice: „Kroz nekoliko trenutaka početak će izravan video-prijenos iz Svete Marte.“ I onda vijest koju nismo očekivali, vijest o smrti pape Franje. Umjesto emocije, bila je potrebna brza reakcija: javljanje u radijske i televizijske vijesti, doslovno u roku od nekoliko minuta, te odlazak u Tiskovni ured Svete Stolice. U nastavku, tijekom sljedeća dva dana slijedi niz javljanja uživo, u program HRT-a, s najnovijim informacijama. Medijska mašinerija traži brzu i provjerenu informaciju, koncentraciju i određenu hladnoću.

Na kraju došli su drugi kolege i preuzeli sva izvještavanja od srijede nadalje. I odjednom je moj doprinos u toj priči nestao, zapravo ostao u onoj prvoj, ključnoj informaciji. U onoj intimnoj, prvoj riječi, kojom doista kao član obitelji informiraš javnost. Iako te u svemu sreću kratkoća i objektivnost, istodobno imaš izuzetan privilegij: oprostiti se svojim radom od velikog pape Franje.

Ako nas je pontifikat pape Franje oblikovao posljednjih 12 godina, kao studenti teologije oblikovali smo svoje misli uz knjige Josepha Ratzingera, Benedikta XVI. prethodnih desetljeća. Kad je Benedikt umro, prije nešto više od dvije godine, prva sam dala vijest i javila se prva iz Rima uživo. I oprostite ako si privatiziram ovaj povijesni trenutak (zapravo trenutke), ali iz pozicije entuzijastična honorarca ovo doista ne izgleda kao slučajnost već kao jedan mali dar, mali znak povjerenja, onog nebeskog Direktora Programa. Mora mu se priznati da dobro bira svoje suradnike, i milost je biti u tom društvu. Zapravo, u toj obitelji.

Uskrsnuće je ponuđeno svima

Najvažniji kršćanski blagdan, Uskrs, svečano je proslavljen 20. travnja u riječkoj katedrali sv. Vida. Liturgijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić i na početku propovijedi kazao da dva evanđeoska ulomka, koja su čitana na Vazmenom bdjenju i uskrsnoj misi, govore o različitim znakovima Isusova uskrsnuća, ali još nismo došli do onog stadija u kojemu se Isus ukazao određenim svjedocima, o čemu nam govori ulomak iz Djela apostolskih. „Najočitiji znak koji možemo primijetiti Isusov je prazan grob. S njim su povezani i povići koji su položeni sastrane. Taj prazan grob može govoriti više stvari, ali povići složeni sastrane govore da se dogodilo nešto posebno. Zato ostaju kao trajni znak da Isus, koji je položen u grob na Veliki petak, nakon tri dana nije više u grobu i da je onako kako je govorio svojim učenicima – da je uskrsnuo iz groba“, rekao je Uzinić.

Ali postoji još jedan znak. Taj znak moguće je prepoznati u evanđeoskom ulomku koji spominje Mariju Magdalenu, Petra i učenika Ivana, a taj je znak jedinstvo, zajedništvo. „To je znak za koji bih volio da odzvanja i ovog Uskrsa, da i jubileje i Uskrs zajedno slavimo, rekao je nadbiskup dodavši da tri spomenute osobe povezuje prazan grob, ali Marija, kad je primijetila prazan grob, ide Petru, ide učenicima. Oni joj možda na prvu ne vjeruju, ali kako je ona jedna od njih, idu vidjeti. Među Ivanom i Petrom vidimo zajedništvo jer vidimo Ivana kako čeka Petra. Petar prvi silazi u grob, a Ivan za njim. Petar, pomišljajući osjećaja, a Ivan s osjećajem vjere da se dogodilo uskrsnuće, nastavljaju zajednički hod.“ Polazeći od toga groba, polazi hod Crkve u kojoj će, uz ostale znakove Kristova uskrsnuća, osobito biti snažan znak zajedništva, povezanosti i jedinstva, rekao je nadbiskup.

„Istovremeno, mi koji vjerujemo u Isusovo uskrsnuće ostavljamo svima koji

nas gledaju neka vide da nismo jedno, da nismo zajedno, da smo razjedinjeni“, upozorio je propovjednik. „Zajedništvo smo, kao kršćani, dužni ponuditi svima, čitavom čovječanstvu, jer Isusovo uskrsnuće ne tiče se samo nas, nego svih. To je novi početak, novo stvaranje koje nije ponuđeno samo nekima, nego svima.“

Utom smislu nadbiskup je spomenuo misao pape Franje iz njegova životopisa „Nadaj se“, u kojoj ističe da Krist pripada svima. Poslanje Crkve rad je na tome da se ovaj Božji plan ostvari. Naša je zadaća, naše poslanje,

Polazeći od toga groba, polazi hod Crkve u kojoj će, uz ostale znakove Kristova uskrsnuća, osobito biti snažan znak zajedništva, povezanosti i jedinstva, rekao je nadbiskup Uzinić.

polazeći od Isusova groba, da u Kristu svi budu jedno, da se svi osjete pozvani i da svi osjete da je Krist za njih uskrsnuo i da s Kristom postanemo ljudi uskrsnuća. Kristovo uskrsnuće ne tiče se nekih nego je nešto što se tiče svih, istaknuo je Uzinić.

„Nebo nije privatan susret u četiri oka s Bogom. Mi se nećemo spasiti sami. Mi se spašavamo s drugim. Uskrsnuće nije privilegija posebno odabranih. Nebo je otvoreno svima. To nam kaže Isusovo uskrsnuće i može se postati dionik neba samo u zajedništvu s drugima“, istaknuo je Uzinić.

„Nebo o kojem govorim, kao i uskrsnuće, jesu iznadpovijesne kategorije, no oni imaju svoj povijesni rast. Isusovo je uskrsnuće početak te će nebo i uskrsnuće biti dovršeni tek na kraju vremena, tek kada bude dovršeno uskrsnuće u pridruživanju svih svetih na nebu, kada se i posljednji čovjek pridruži Isusu

uskrslome. Tada će biti dovršeno nebo. Dok se to ne dogodi, nebo nije dovršeno i nije konačno dovršeno Kristovo uskrsnuće, jer on je prvi među braćom i sestrama. Nebo je u nastajanju sve dok Bog ne bude sve u svemu. Dok se u punini ne ostvari plan Božje ljubavi i spasenja i izgradnja Kristova tijela“, rekao je nadbiskup te pojasnio spominjući Pavlovu teologiju mističnog Tijela Crkve i starokršćanskog teologa Origena koji je, govoreći o trenutku konačnog dovršenja neba na posljednjem sudu, kazao da neće uskrisiti mnoga tijela, nego jedno Tijelo – Tijelo Crkve koje čini svaki čovjek. Radost će biti potpuna kada joj ne bude nedostajao nijedan ud. Slično je razmišljao i sv. Augustin, koji je rekao da je Božje djelovanje usmjereno na povijest spasenja ne samo da postanemo jedno nego da postanemo jedan, da postanemo Isus Krist uskrsli u zajedništvu njegove ljubavi.

“Ako Kristovo uskrsnuće nije dovršeno, a neće biti dovršeno dok se svi ne spase, onda je naša zadaća da svima govorimo o Isusovu uskrsnuću“, poručio je Uzinić. Zaključujući, naglasio je da papa Franjo često upozorava na grijeh ravnodušnosti nazivajući ga „diktaturom ravnodušnosti“. „Potrebno je voditi računa o drugima. Ne možemo reći da nas se ne tiču ratovi, da nas se ne tiču ljudi koji su robovi različitih sustava, robovi ovisnosti. Ne možemo reći da nas se ne tiče ekonomija i rat s carinama, koji će se najviše odraziti na najslabijima. Ne možemo reći da nas se ne tiču brat ili sestra koji ne prate naš korak. Zato je važno voditi računa o svima, brinuti za sve i nastaviti zajednički hod s Kristom prema konačnom dovršenju njegova uskrsnuća, koje će biti i naše uskrsnuće.“

Na kraju mise čestitku vjernicima uputio je i rektor katedrale Ivan Stošić najavivši mise na Uskrsni ponedjeljak, a u večernjim satima, s početkom u 19 sati, i prigodan uskrsni koncert.

Rijeka

HODOČASNICI SMO NADE: KRIST JE USKRSNUO!

U najstarijoj riječkoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije Vazmeno bdjenje 19. travnja predvodio je nadbiskup i metropolit Mate Uzinić u zajedništvu sa sudskim vikarom Emilom Svažićem, povjerenikom za redovnice i osobe posvećenog života Nikolom Uravićem, rektorom katedrale svetog Vida Ivanom Stošićem i župnikom Sanjinom Francetićem.

Nadbiskup je blagoslovio oganj te su se, nakon paljenja uskrzne svijeće, zaputili prema zatamnjenom svetištu gdje je okupljeno mnoštvo vjernika čekalo sa svijećama. Nakon što je svjetlo Kristovo osvijetlilo crkvu, Vazmeni hvalospjev otpjevala je vjeroučiteljica Beti Šuperina. Za čitanja tijekom službe riječi pobrinuli su se čitači i članovi zbora Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije.

U propovijedi nadbiskup se obratio vjernicima uskrsnom čestitkom: „Ponajprije, draga braćo i sestre, želim vam sretan i blagoslovljen Uskrs! Krist je uskrsnuo! To je radosna vijest ove noći, radosna vijest koja odzvanja već dvije tisuće godina. U toj radosnoj vijesti započinje naša kršćanska vjera. U toj radosnoj vijesti prepoznavamo svoju vlastitu budućnost.“ Osvrćući se na Poslаницu apostola Pavla Rimljanima, istaknuo je: „Naš je život sličan Isusovoj smrti, pa ćemo zato biti oni koji će srasti i biti mu slični i u uskrsnuću. Ovo je naša domovina, ova noć. Ovo je naša budućnost, k njoj sve ide, ona je i cilj prema kojemu smo upućeni kao hodočasnici nade. Nije lako povjerovati u tu istinu.“

Podsjetivši vjernike na Božju vjernost, Uzinić je poručio: „On je vjeran Bog. Vjeran je zbog sebe, a ne zbog toga kakvi smo mi prema njemu. On je Bog Otac kojemu je stalo do nas, milosrdni Bog. Ne zaboravlja nas ni u trenucima teškoća, na što je nadbiskup Uzinić istaknuo: „Na Veliki petak Bog nam se pridružio upravo u takvim situacijama, da se sjetimo da je tada na osobit način s nama. Tako i mi možemo biti jedni uz druge. Mi smo hodočasnici nade: Krist je uskrsnuo. Zato trebamo živjeti kao ljudi uskrsnuća.“

Na kraju propovijedi nadbiskup se osvrnuo na četvero katekumena koji su te večeri primili sakramente krštenja, potvrde i euharistije: „Ima ovdje nekih od vas koji će nam se pridružiti na tom hodočašću nade. Dobrodošli! Zajedno smo, imamo cilj. To je Kristovo uskrsnuće. Ono je i polazište i cilj: uskrsnuće svih nas!“

Uslijedio je blagoslov krsnog zdenca i pjevanje litanija, nakon čega su katekumeni primili sakramente inicijacije na radost okupljene zajednice, koja ih je pozdravila pljeskom. Na kraju Vazmenog bdjenja vjernicima se obratio i župnik Sanjin Francetić, koji je uputio čestitke povodom Uskrsa, čestitke novokrštenicima i blagoslovio hranu koju su vjernici donijeli na tu nakanu. (E. M.)

USKRS U SENJU

Na svetkovinu Uskrsa, 20. travnja 2025., svečano misno slavlje u senjskoj konkatedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije predvodio je gospičko-senjski biskup mons. Marko Medo. U koncelebraciji su sudjelovali Richard Pavlič, župnik i generalni vikar, kancelar Mišel Grgurić te bogoslovi Marko Butković i Petar Huseinović. Liturgijsko pjevanje predvodio je katedralni zbor pod ravnanjem Ivana Prpića Špike.

U propovijedi je biskup Medo istaknuo da je Isus živ i prisutan među nama, pozvavši vjernike da u svakodnevnom životu odbace ponos i sebičnost te žive bratsku ljubav.

„Ako me želite prepoznati, ako želite uskladiti svoj život sa mnom, onda odbacite ponos, borite se protiv sebičnosti koja je u vama, živite bratsku ljubav sa svima i odmah ćete doživjeti istinu Uskrsa, moju živu prisutnost koja je uz vas“, poručio je biskup.

Okupljeni vjernici, u duhu uskrzne radosti, slavili su Kristovu pobjedu nad smrću i život vječni koji nam je darovan po uskrsnuću Gospodnjem.

VAZMENO BDJENJE U GOSPIČKOJ KATEDRALI

Na Veliku subotu, 19. travnja 2025., u katedrali Navještenja Blažene Djevice Marije u Gospiću svečano je proslavljeno Vazmeno bdjenje. Bdjenje je predvodio gospičko-senjski biskup Marko Medo, a svečanost su liturgijski obogatili ministranti te katedralni zbor pod vodstvom Nikole Perišića.

Liturgija Vazmenog bdjenja započela je večeras u simboličnom tami i svjetla – blagoslovom ognja ispred katedrale, nakon čega je upaljena uskrсна svijeća, simbol uskrslog Krista. Uslijedio je ulazak u mračnu crkvu koja je, paljenjem svijeća vjernika, postupno bivala obasjana svjetlom. Zatim je uslijedilo svečano pjevanje Vazmenog hvalospjeva (Exsultet), kojim Crkva izražava radost zbog Kristove pobjede nad smrću.

U nadahutoj propovijedi biskup Medo vjernicima je uputio snažnu uskrсну poruku: „Ovo je noć u kojoj je

Krist raskinuo okove smrti i uskrsnuo kao pobjednik iz groba. To je temelj naše vjere. U ovoj vazmenoj noći naslućujemo koji je cilj i koji je smjer života! To je Uskrs! U njemu prepoznavamo Božji odgovor na rane naših tjeskoba, iščekivanja, strahove, slabosti koje su u srcu svakoga čovjeka.“ Istaknuo je kako je čovječanstvo tijekom stoljeća tražilo razna rješenja za sreću – u napretku, blagostanju i slobodi bez granica – ali ti su pokušaji, kako je rekao, završili u razočaranju i patnji.

„Uništeni gradovi, masakrirana djeca, ljudi protjerani iz svojih domova – to je plod obećanja o sreći bez Boga“, poručio je biskup. „Večeras, kao vjernici, izgovaramo ime nade darovane čovjeku koja se zove Isus Krist - Uskrsli!“

Posebno je snažan bio trenutak obnove krsnih obećanja, u kojem su vjernici obnovili svoje odricanje od zla i ispovjedili vjeru u Trojedinoga Boga. Biskup je podsjetio kako je krštenje veliki dar, ali i poziv na svakodnevni hod za Kristom.

Na kraju bdjenja biskup je blagoslovio uskrсну hranu, a vjernici ispunjeni radošću i zahvalnošću su slavili pobjedu života nad smrću, svjetla nad tamom, dobra nad zlom.

U ovome broju Zvona donosimo cjelovitu notnu partituru himne sv. Vidu “Kakav dar”, posvećenu zaštitniku grada Rijeke. Himna je skladana povodom stogodišnjice osnivanja biskupije sa sjedištem u Rijeci, u jubilarnoj 2025. godini. Maestro Giovanni Geraci, kojemu je povjereno skladanje himne, nadahnuo je uglazbio tekst profesorice Mihaele Matešić.

Susret crkvenih glazbenika

Pripreme za proslavu 100. obljetnice biskupije u Rijeci

U Velikoj dvorani Nadbiskupijskog ordinarijata 5. travnja održan je korizmeni susret crkvenih glazbenika Riječke nadbiskupije. Organizirala ga je Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu, a susret je vodila i koordinirala voditeljica škole Andrejka Srdoč. Susret je započeo molitvom, koju je predvodio vikar za pastoral Riječke nadbiskupije Mario Gerić, sudionike susreta pozdravio je i riječki nadbiskup Mate Uzinić koji zbog zdravstvenih problema nije mogao sudjelovati na cijelom susretu.

Predavanje o temi „Pasionska baština, pučke pobožnosti o mucu Kristovoj” održala je prof. Mirna Marić. Okupljenima je govorila o važnosti očuvanja pasionske baštine koja se neguje i čuva u našim krajevima: križni put, Gospin plač i sedam Gospinih žalosti, osobito na našim otocima, te nekim dijelovima Slavonije i Istre. Za očuvanje ove kulturne baštine osobito su zaslužni redovnici franjevci. Gospin plač fra Petra Kneževića, koji je prvi put objavljen u Veneciji 1753.g., mali oratorij koji je nastao u crkvi, i danas je živući i doživio je brojna izdanja. Poznat je hvarski Put za križen, koji se tradicionalno stoljećima moli u noćnoj procesiji na Veliki četvrtak do jutra na Veliki petak na otoku Hvaru. Sudi-

onicima susreta audiovizualno je prikazan trenutak pjevanja križnog puta kada procesija ulazi u crkvu. U blizini Rijeke u Kraljevici mješoviti zbor HGD Zvijezda Danica kojeg je vodio pokojni mo. Ivica Frleta, njegovao je tradiciju glagoljaških misa i napjeva te osobito tzv. Mali plač – Staše plačuć tužna Mati.

Pokojna časna sestra milosrdnica Lujza Kozinović, skladateljica, dirigentica i orguljašica, mnoge napjeve sakupila je u pjesmarici, osobito one koje je pjevao zbor Zvijezda Danica, te su tako sačuvani do danas. Poruka predavanja je da ne zaboravimo ovo naše glazbeno bogatstvo, da ga čuvamo i negujemo.

U drugom dijelu susreta Gerić je upoznao okupljene s Velikom jubilejom Crkve, 2025. godinom Božjeg utjelovljenja u povijesti svijeta i čovjeka, i programom proslave 100. obljetnice uspostave biskupijskog sjedišta u Rijeci. „Ne slavimo samo ono što su činili oni prije 100 godina, nego i ono što mi činimo danas. Naš partikularni mjesni jubilej nije prisjećanje na uspostavu birokratskog čina nego je to ulazak Boga u uspostavi biskupije u mjestu i vremenu gdje se mi nalazimo, ne osnivanje institucije nego Crkve svih nas. Riječka biskupija osnovana je pod talijanskom

okupacijom 25. travnja 1925. g., u čiji su sastav ušli Talijani, Hrvati i Sloveni. Riječko-senjska nadbiskupija nastala je 1969. godine, koja je 2000. g. podijeljena na Gospičko-senjsku biskupiju i Riječku nadbiskupiju.

Najavljena svečana akademija 25. travnja odgođena je zbog smrti pape Franje, ali stota godišnjica Riječke nadbiskupije bit će proslavljena svečanom misom 14. lipnja u trsatskom svetištu. Misi će dan ranije prethoditi procesija od katedrale sv. Vida do trsatskog svetišta s relikvijom Čudotvornog raspela”, rekao je Gerić.

U glazbenom dijelu jubilarnog misnog slavlja trebali bi sudjelovati udruženi zborovi Riječke nadbiskupije te su voditelji te inicijative, braćni par Geraci, okupljene zborovođe, orguljaše i pjevače upoznali s repertoarom pjesama koje će izvoditi, po svojim župama vježbati a na zajedničkim probama, koje će biti u svibnju i lipnju u Trsatskom svetištu, doraditi pod vodstvom mo. Giovannija Geracia. Za tu prigodu nastala je nova jubilarna himna sv. Vidu “Kakav dar”. Tekst je predstavila autorica teksta prof. Mihaela Matešić. Himnu je uglazbio mo. Giovanni Geraci.

Gordana Fumić

U povodu 100. obljetnice uspostave Riječke nadbiskupije i jubilejske godine 2025.

Posvećeno mons. Mati Uziniću, riječkom nadbiskupu

Kakav dar

Tekst: Mihaela Matešić

Himna sv. Vidu za puk, zbor (SATB), diskant ad libitum i orgulje

Glazba: Giovanni Geraci

Ožujak, 2025.

Svečano $\text{♩} = 65$

mf Puk

1. Ka - kav dar je do - ni - o na - ma mla - dić je - dan

s pal - mom u ru - ci što je hra - bro slije - di - o Kri - sta, ka ne - be - skoj plo - vi - o lu - ci?

Zo - vi nas, zo - vi, na put Kri - stov! Vo - di nas, vo - di, že - ljom i - stom

ka - o ne - kad ta - ko i da - nas, sve - ti Vi - de, mo - li se za nas!

Diskant (sopran koji prati zbor u 3. strofi)

mf

3. K Vo - di Ži - voj _____ put nam po - ka - ži, i uz nas ho - di.

mf Puk

S. 2. Te - be bo - dre vje - ra i na - da, sr - ce lju - bav ne mo - že skri - ti.
3. K Vo - di Ži - voj put nam po - ka - ži, svje - tlo pa - li i uz nas ho - di.

mf

A. 2. Te - be bo - dre vje - ra i na - da, sr - ce lju - bav ne mo - že skri - ti.
3. K Vo - di Ži - voj put nam po - ka - ži, svje - tlo pa - li i uz nas ho - di.

mf

T. 2. Te - be bo - dre vje - ra i na - da, sr - ce lju - bav ne mo - že skri - ti.
3. K Vo - di Ži - voj put nam po - ka - ži, svje - tlo pa - li i uz nas ho - di.

mf

B. 2. Te - be bo - dre vje - ra i na - da, sr - ce lju - bav ne mo - že skri - ti.
3. K Vo - di Ži - voj put nam po - ka - ži, svje - tlo pa - li i uz nas ho - di.

Sva - koj du - ši _____ u - pra - vljaj je - dra, ne - mir - nim bro - di.

S. A - ko su i sa - pe - te ru - ke, slo - bo - dna će mi - sa - o bi - ti.
Sva - koj du - ši u - pra - vljaj je - dra dok ži - vo - tom ne - mir - nim bro - di.

A. A - ko su i sa - pe - te ru - ke, slo - bo - dna će mi - sa - o bi - ti.
Sva - koj du - ši u - pra - vljaj je - dra dok ži - vo - tom ne - mir - nim bro - di.

T. A - ko su i sa - pe - te ru - ke, slo - bo - dna će mi - sa - o bi - ti.
Sva - koj du - ši u - pra - vljaj je - dra dok ži - vo - tom ne - mir - nim bro - di.

B. A - ko su i sa - pe - te ru - ke, slo - bo - dna će mi - sa - o bi - ti.
Sva - koj du - ši u - pra - vljaj je - dra dok ži - vo - tom ne - mir - nim bro - di.

No - si nas, no - si, k iz - vo - ri - ma! Vo - di nas, vo - di, ko - ra - ci - ma

S. Bu - di nas, bu - di, or - ni da smo! U - či nas, u - či, mi - šlju ja - snom
No - si nas, no - si, k iz - vo - ri - ma! Vo - di nas, vo - di, ko - ra - ci - ma

A. Bu - di nas, bu - di, or - ni da smo! U - či nas, u - či, mi - šlju ja - snom
No - si nas, no - si, k iz - vo - ri - ma! Vo - di nas, vo - di, ko - ra - ci - ma

T. Bu - di nas, bu - di, or - ni da smo! U - či nas, u - či, mi - šlju ja - snom
No - si nas, no - si, k iz - vo - ri - ma! Vo - di nas, vo - di, ko - ra - ci - ma

B. Bu - di nas, bu - di, or - ni da smo! U - či nas, u - či, mi - šlju ja - snom
No - si nas, no - si, k iz - vo - ri - ma! Vo - di nas, vo - di, ko - ra - ci - ma

s to - bom smje - lo na put do Ne - ba, sna - ga nam tre - ba.

S. da smo Bo - žji u - na-toč pa - du, sve - ti Vi - de, da - ruj nam na - du!
s to - bom smje - lo na put do Ne - ba, sve - ti Vi - de, sna - ga nam tre - ba.

A. da smo Bo - žji u - na-toč pa - du, sve - ti Vi - de, da - ruj nam na - du!
s to - bom smje - lo na put do Ne - ba, sve - ti Vi - de, sna - ga nam tre - ba.

T. da smo Bo - žji u - na-toč pa - du, sve - ti Vi - de, da - ruj nam na - du!
s to - bom smje - lo na put do Ne - ba, sve - ti Vi - de, sna - ga nam tre - ba.

B. da smo Bo - žji u - na-toč pa - du, sve - ti Vi - de, da - ruj nam na - du!
s to - bom smje - lo na put do Ne - ba, sve - ti Vi - de, sna - ga nam tre - ba.

1925. – 2025.

U povodu 100. obljetnice uspostave Riječke nadbiskupije
i jubilejske godine 2025.

Kakav dar

Himna sv. Vidu

Tekst: Mihaela Matešić

Glazba: Giovanni Geraci

1. Kakav dar je donio nama
mladić jedan s palmom u ruci
što je hrabro slijedio Krista,
ka nebeskoj plovio luci?
Zovi nas, zovi, na put Kristov!
Vodi nas, vodi, željom istom
kao nekad tako i danas,
sveti Vide, moli se za nas!
2. Tebe bodre vjera i nada,
srce ljubav ne može skriti.
Ako su i sapete ruke,
slobodna će misao biti.
Budi nas, budi, orni da smo!
Uči nas, uči, mišlju jasnom
da smo Božji unatoč padu,
sveti Vide, daruj nam nadu!
3. K Vodi Živoj put nam pokaži,
svjetlo pali i uz nas hodi.
Svakoj duši upravljaj jedra
dok životom nemirnim brodi.
Nosi nas, nosi, k izvorima!
Vodi nas, vodi, koracima
s tobom smjelo na put do Neba –
sveti Vide, snaga nam treba.

Bio je to posljednji susret ovogodišnjeg nadbiskupijskog programa okupljanja župnih vijećnika na dekanatskoj razini u svih sedam dekanata Riječke nadbiskupije s ciljem produbljivanja zajedništva, razmjene iskustava i daljnjeg promišljanja o ulozi vjernika laika u Crkvi.

Župni vijećnici vjeru svjedoče brigom za župu, župnika i župljane

Sotinjak članova župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća iz 13 župa koje pripadaju Opatijskom dekanatu okupilo se 8. travnja na formativnom susretu u Domu pastoralnih susreta u Lovranu. Župni vijećnici zajedno sa svojim župnicima poslušali su uvodno predavanje kancelara Riječke nadbiskupije Gorana Žana Lebovića Casalonge, a kasnije su u manjim skupinama govorili o osobnim iskustvima i djelovanju u župi.

Casalonga je podsjetio na poticaje koje vijećnicima daju crkveni dokumenti, osobito Zakonik kanonskog prava, citirajući dio kanona 212: „Vjernici imaju pravo, dapače, katkada i dužnost, prema znanju, stručnosti i ugledu koji imaju, svetim pastirima očitovati svoje mišljenje o onome što je za dobrobit Crkve i to mišljenje, čuvajući cjelovitost vjere i ćudoređa i poštovanje prema pastirima, te pazeći na zajedničku korist i dostojanstvo osoba, priopćiti i drugim vjernicima.“

Istaknuo je kako bi svaki vijećnik, kao i svećenik, trebao njegovati duh zajedništva i suradnje, vidjeti potrebe drugog i zanemariti osobne interese te moliti za župu i Crkvu. Podsjetio je na to da pastoralna vijeća već 20 godina postoje u svim župama Riječke nadbiskupije, odlukom tadašnjeg nadbiskupa Ivana Devčića.

Bio je to posljednji susret ovogodišnjeg nadbiskupijskog programa okupljanja župnih vijećnika na dekanatskoj razini u svih sedam dekanata Riječke nadbiskupije s ciljem produbljivanja zajedništva, razmjene iskustava i daljnjeg promišljanja o ulozi vjernika laika u Crkvi. Ovim se željelo u Jubilejskoj godini i u pripremi za proslavu riječkog jubileja vjernicima pružiti poticaje i podršku da svjesno i odgovorno svjedoče svoju vjeru brigom za župu, župnika i župljane. Poticajna predavanja na ovih sedam susreta vijećnicima su održali, uz kancelara, pastoralni vikar Mario Gerić i rektor katedrale Ivan Stošić. Na nekim je

susretima sudjelovao i nadbiskup Mate Uzinić. Već na prvom susretu istaknuo je kako župna vijeća nisu samo zbir pojedinaca već istinsko zajedništvo. Pozvao je na svjesnost o tome da je Crkva zajednica grešnika kojima je oprošteno, što obvezuje na otvorenost i uključivost prema svima.

Vijećnici su na svim susretima izrazili zadovoljstvo ponuđenim programom, ali prije svega susretom i mogućnošću da nešto nauče, dobiju nove poticaje, iznesu svoja iskustva i probleme. Iz njihovih je intervenata bilo vidljivo da u svim župama postoji suradnja vijećnika i župnika, a to su na posljednjem susretu potvrdili i župnici na čelu s opatijskim dekanom Marijanom Žderićem. Vijećnici su ukazali i na potrebu za češćim edukativnim susretima, ali još više za susretima duhovne formacije. Nadbiskupijski susret svećenika i župnih vijećnika trebao bi biti održan na jesen, 25. listopada.

PRVI SUSRET METROPOLITANSKOG VIJEĆA ZA TRAJNO OBRAZOVANJE SVEĆENIKA

Na prijedlog uprave Metropolitanskog pastoralnog instituta u Rijeci, na sjednici 25. ožujka 2025. u Gospiću biskupi Riječke metropolije odobrili su osnivanje Metropolitanskog vijeća za trajno obrazovanje mladih svećenika Riječke metropolije. Slijedom te odluke 10. travnja u prostorima Metropolitanskog pastoralnog instituta u Rijeci održan je prvi konstituirajući sastanak Vijeća za trajno obrazovanje svećenika Riječke metropolije do deset godina službe. Osnivanje Vijeća novi je pristup u organizaciji formativnih susreta za mlade svećenike koji će doprinijeti aktualnosti tema budućih formativnih susreta te dati doista metropolitanski karakter djelovanju Instituta u odnosu

na svećenike različitih biskupija metropolije kojima se obraća. Sastanku su nazočili Mario Gerić, ravnatelj Instituta, Natalija Bogović, predstojnica Instituta, Laurent Kružić, svećenik Riječke nadbiskupije i povjerenik za mlade Riječke nadbiskupije, Mišel Grgurić, svećenik Gospičko-senjske biskupije i kancelar Gospičko-senjske biskupije, te Vedran Kirinčić, svećenik Krčke biskupije i župnik župe Uznesenja BDM u Krku.

Novim članovima Vijeća prvotno je predstavljen dosadašnji šesnaestogodišnji rad Metropolitanskog pastoralnog instituta vezan uz trajno obrazovanje svećenika, a potom su vijećnici aktivno sudjelovali u promišljanju budućih susreta.

Razgovor: Ivan Nikolić, predstojnik Ureda za obitelj Riječke nadbiskupije

Obitelj je prvorazredna zadaća Crkve

Vizija je savjetovališta, kao i svih drugih naših programa, pomoć u oblikovanju kvalitetnijeg života pojedinaca, bračnih parova i obitelji temeljem kršćanskih i općeljudskih vrijednosti individualnim, partnerskim i grupnim tretmanima. Cilj je savjetovanja suočavanje s problemima i krizama.

Razgovarala:
Bruna Velčić

■ **Ured za obitelj dobio je prije dvije godine nove prostore na Škurinjama. Kako ste se snašli ondje i jeste li zadovoljni promjenom?**

Ured za obitelj i dalje je ostao u zgradi Riječke nadbiskupije. U prostorima zgrade Caritasa otvoreno je novo savjetovalište jer dosad je bilo u zgradi Riječke nadbiskupije. Savjetovalište je otvoreno u sklopu Tjedna za obitelj 6. veljače 2023. i zadovoljni smo prostorima. Ima tri prostorije u kojima se može odvijati savjetovanje, kao i bračna terapija.

Obiteljsko savjetovalište namijenjeno je osobama koje imaju osobnih, bračnih ili obiteljskih poteškoća, probleme u odnosu s drugima, a žele ih riješiti uz stručnu pomoć. Drugim riječima, savjetovalište je namijenjeno obiteljima i pojedincima koji se nalaze u krizama i poteškoćama života. Vizija je savjetovališta, kao i svih drugih naših programa, pomoć u oblikovanju kvalitetnijeg života pojedinaca, bračnih parova i obitelji temeljem kršćanskih i općeljudskih vrijednosti individualnim, partnerskim i grupnim tretmanima.

Cilj je savjetovanja suočavanje s problemima i krizama. Pritom se metoda rada prilagođava konkretnoj osobi i vrsti problema. U procesu savjetovanja pomaže se osobi u upoznavanju samog sebe, prihvaćanju stvarnosti, uočavanju i mijenjanju narušenih odnosa.

No Ured nastavlja i s drugim programima koji su već godinama u ponudi i

okupljaju obitelji. Osnivanje Ureda za obitelj 2002. godine u Riječkoj nadbiskupiji bio je jedan providonosni znak. Ured je pristupio organiziranjem i sustavnijem pastoralu braka i obitelji jer obitelj je prvorazredna zadaća svake biskupije, župe i svakog svećenika. Najprije se naš Ured usredotočio na pripremu za brak, zatim na Obiteljske i roditeljske škole, duhovne obnove i dr.

■ **Krajem prošle godine pokrenuli ste novi program, niz predavanja za rastavljene i ponovno vjenčane osobe, u suradnji sa psihoterapeutkinjom Zoricom Janković. O čemu je riječ i zašto ste se odlučili za taj program?**

Pokojni je papa Franjo 19. ožujka 2021. godine, na petu obljetnicu objave postsinodske apostolske pobudnice *Amoris laetitia* – Radost ljubavi, o ljubavi u obitelji, proglasio Godinu „Obitelj *Amoris laetitia*“. U VIII. poglavlju dokumenta, naslovljenom „Pratiti, razlučivati i integrirati slabosti“, riječ je, među ostalim, o razlučivanju mogućnosti integracije i pristupa sakramentima „nekih razvedenih koji žive u novome braku“. I naš nadbiskup Mate Uzinić poticao nas je da napravimo nešto za takve osobe.

Prvi susret bio je uvod u cijeli program, koji još traje i gdje je razmotrena situacija u crkveno-pravnom i pastoralnom kontekstu, u kojemu su sudjelovali pravnik Emil Svažić i, u pastoralnom vidu, Nikola Vranješ.

U razmatranju teme rastavljenih krenulo se od Božjeg stila, prema opisu pape Franje. Kad se Papa u različitim prilikama obraćao pastirima Crkve,

kao uzor i primjer za njihovo djelovanje donio je Božji stil, tj. pristup prema ljudima koji, prema Papi, ima tri obilježja: blizinu, suosjećanje i blagost. „Takav je Isus prema nama: blizina kao stanje povezanosti s nekim; osjetiti bilo svoga naroda, ne biti udaljen od stvarnosti; suosjećanje kao sposobnost osjećanja boli i patnje drugoga, a ne da nas nije briga pod kakvom težinom netko živi, te blagost kao djelovanje u ljubaznosti, razumijevanju, dobronamjernosti, a ne kruto lomljenje ljudi, kao što su radili farizeji i pismoznanci.“

■ **Kako napreduju susreti, koliko ih još ima i kako je moguće prijaviti se?**

Prof. Zorica Janković, rehabilitatorica i psihoterapeutkinja i vanjska suradnica Ureda za obitelj, osmislila je daljnji rad s rastavljenima u obliku radionica u kojem sam sudjelujem. Teme su različite: Prihvaćanje i opraštanje; Komunikacijske vještine; Samopouzdanje i samopoštovanje; Rješavanje sukoba; Postavljanje ciljeva; Obiteljski odnosi; Seksualnost i intimnost; Planiranje budućnosti; Samostalni razvoj; Podrška i zajednice. Do sada je održano 9 susreta. Na prvi su se odazvale 22 osobe, a kasnije nešto manje, prosječno oko 10-ak ljudi po susretu.

Putem ovih tema i aktivnosti korisnici i parovi imat će priliku raditi na različitim aspektima njihova odnosa i osobnog razvoja kako bi izgradili sretniji, zdraviji i trajniji odnos. Kao i za sve druge programe, zainteresirani se mogu prijaviti Uredu za obitelj u Ordinarijatu Riječke nadbiskupije.

Roditeljska škola Ureda za obitelj Riječke nadbiskupije

■ Na koji je način moguće stupiti u kontakt s Uredom za obitelj?

Sjedište je Ureda u Nadbiskupskom ordinarijatu, na adresi Ivana Pavla II., br. 1. Svakoga je dana od 8 do 16 sati netko od djelatnika tamo. Zainteresirani se mogu javiti i telefonom na broj 051/581-214 ili e-poštom na adresu obitelj@ri-nadbiskupija.hr. Informacije o programima Ureda mogu pronaći na mrežnim stranicama Riječke nadbiskupije www.ri-nadbiskupija.hr ili na stranicama Ureda www.mojaobitelj.net.

■ U svibnju će na Trsatu biti održan 4. Nadbiskupijski susret obitelji. Recite nam više o toj inicijativi.

Na izvanrednom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije, održanom u siječnju 2010., prihvaćena je inicijativa Vijeća HBK-a za obitelj za organizaciju prvog Nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji. Taj je događaj zatim postao glavni razlog apostolskog pohoda pape Benedikta XVI. Republici Hrvatskoj 4. i 5. lipnja 2011. godine. Od 2015. godine susret se, u pravilu, održava svake treće godine kao vrhunac trogodišnjeg ciklusa obiteljskog pastoralnog programa.

Prvi je dakle Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održan 5. lipnja 2011. u Zagrebu pod geslom apostolskog pohoda pape Benedikta XVI. „Zajedno u Kristu“. Drugi Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održan je 19. travnja 2015. godine u Rijeci na Trsatu pod geslom „Obitelj – nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske“. Treći je održan 15. – 16. rujna 2018. godine u Solinu pod geslom „Obitelj – izvor života i radosti“. Četvrti susret katoličkih obitelji održan je u Ludbregu 21. i 22. svibnja 2022. godine pod geslom „Od koljena do koljena dobrota je Tvoja (usp. Lk 1, 50)“.

Naši nadbiskupijski susreti do sada su bili povezani s nacionalnim susretima. Peti Nacionalni susret trebao je biti ove godine, no neće ga biti. Mi smo ipak

željeli nastaviti praksu i organizirati naš četvrti nadbiskupijski susret.

Prvi nadbiskupijski susret bio je 2014. u katedrali sv. Vida u sklopu proslave blagdana sv. Vida u Rijeci. Drugi je susret bio 2017. u Svetišću Majke Božje Snježne u Ličkom Polju, a treći 2022. u Župi sv. Mateja Viškovo. I sada pripremamo četvrti susret, 17. svibnja 2025., u Svetišću Majke Božje Trsatske pod geslom Jubileja: „Obitelj – budućnost ispunjena nadom i molitvom“.

POTICAJI PAPE FRANJE:

BLIZINA, SUOSJEĆANJE I BLAGOST

Pokojni je papa Franjo 19. ožujka 2021. godine, na petu obljetnicu objave postsinodske apostolske pobudnice *Amoris laetitia* – *radost ljubavi*, o ljubavi u obitelji, proglasio Godinu „Obitelj Amoris laetitia“. U VIII. poglavlju dokumenta, naslovljenom „Pratiti, razlučivati i integrirati slabosti“, riječ je, među ostalim, o razlučivanju mogućnosti integracije i pristupa sakramentima „nekih razvedenih koji žive u novome braku“. I naš nadbiskup Mate Uzinić poticao nas je da napravimo nešto za takve osobe.

■ Kakav je programu i nakana susreta na Trsatu? Što njime želite poručiti obiteljima i javnosti?

Kroz ovaj nadbiskupijski susret obitelji želimo prije svega ojačati zajedništvo obitelji, ohrabriti kršćanske obitelji - da učvrste vjernost vrijednostima kršćanske vjere i obitelji te njihovo svjedočenje kroz molitvu kao i ljepotu obitelji u Božjem naumu. Da obitelji budu istinske škole evanđelja i male kućne crkve.

Pripreme za susret na Trsatu su u tijeku. Nadam se dobru odazivu vjerničkih obitelji. Program će početi u 10 sati ka-tehezeom o obitelji, zatim slijede svjedočanstva obitelji i osoba s invaliditetom,

mogućnost za ispovijed i dobivanje potpunog oprosta.

Drage naše obitelji, dragi naši vjernici, dobrodošli 17. svibnja u naše Marijansko svetište na Trsat da po zagovoru Svete obitelji iz Nazareta, možemo plodno obavljati svoje poslanje u obiteljima i po obiteljima.

■ Koje su potrebe i problemi obitelji s kojima se susrećete? Zašto sudjeluju u programima koje Ured nudi?

Susrećemo se zaista s različitim situacijama. Obitelj je temeljna društvena zajednica koja svakom pojedincu osigurava njegov rast i razvitak. Posljednjih su desetljeća brojne društvene promjene utjecale na transformaciju obitelji. Tradicionalna struktura obitelji, koju su činili otac, majka, njihova djeca i ostali članovi, postala je sve rjeđa. Nasuprot tome, sve više primjećujemo izvanbračne veze, samohrane majke i obitelji razvedenih brakova itd.

Zašto sudjeluju u programu, bilo bi najbolje pitati njih same, one koji se uključuju u naše programe. Mi nakon svakog našega susreta provodimo evaluacije i osjećamo da smo na pravom putu i da im je potrebna podrška Ureda. Sama je misija našega Ureda zaštita braka i obitelji. Uglavnom imamo pozitivne reakcije korisnika.

Tijekom jedne godine u svim programima Ureda sudjeluje oko 1400 do 1800 neposrednih korisnika.

Npr. 92 % polaznika Roditeljske škole izjavilo je da im je iznimno drago što su sudjelovali, jer nema drugih institucija koje se bave mladim obiteljima, 94 % polaznika rado bi sudjelovalo u ovakvim susretima više puta godišnje.

Među polaznicima Pripreme za brak čak 81 % anketiranih parova vjeruje kako će mnogo toga što su čuli pokušati primijeniti u zajedničkom životu, a 78,6 % njih neka su predavanja potaknula na razmišljanje.

Mikroplastika

Posljedica nagomilavanja otpadne plastike i njezine prirodne (vrlo spore) razgradnje jest nastajanje sitnih plastičnih čestica, odnosno čestica mikroplastike. Mikroplastika je najčešće nevidljiva. Ima potencijalno štetna svojstva i tako postaje prijetnja okolišu i zdravlju ljudi.

Mikroplastika je prateća neizbježna posljedica našeg sve većeg korištenja plastike. Postala je globalni okolišni problem s mogućim dalekosežnim posljedicama za zdravlje ljudi i za ekosustave. Cijelo društvo, uključujući i građane, mora udružiti snage kako bi se ublažile njezine štetne posljedice.

Rješenja postoje, no zahtijevaju našu suradnju. Integracija inovativnih tehnologija i edukacije ključna je za suočavanje s ovim izazovom. Hrvatska, kao dio svjetske zajednice, mora poduzeti odlučne korake prema održivu djelovanju, koje će osigurati čišći i zdraviji okoliš za buduće generacije.

Priredio: Ivan Host

Plastika nam na razne načine pojednostavnjuje život. Lakša je za obradu i jeftinija od drugih materijala. No ako se pravilno ne zbrine i reciklira, može završiti u okolišu u kojem ostaje godinama, jer se sporo razgrađuje. Razgrađivanjem plastike nastaju sitne čestice (manje od 5 mm) koje se nazivaju mikroplastikom i razlog su za zabrinutost. Mikroplastika može nastati nenamjerno zbog razgradnje većih komada plastike, kao što su plastične boce ili sintetički tekstil, ali može se i svjesno proizvoditi te ciljano dodavati u proizvode radi ispunjavanja određene svrhe – naprimjer sitne (neprimjetne) plastične kuglice za uklanjanje nečistoća na koži u raznim kozmetičkim proizvodima.

Sveprisutna plastika

Plastika je postala nezaobilazna u svakodnevnicu. Zbog sve veće potražnje, a samim time i proizvodnje plastike, neki današnje doba nazivaju „plastično doba“. Plastika je postala „željezo i čelik“ 21. stoljeća. Sve veća upotreba plastičnih proizvoda dovodi do stvaranja velikih količina čvrstog plastičnog otpada. Ove velike količine plastičnog otpada potrebno je zbrinuti. Ako nesavjesno postupamo s otpadom, plastika često završi tamo gdje joj nije mjesto – u okolišu. Zbog spora procesa razgradnje plastika se sve više akumulira u okolišu što je čini najuočljivijom vrstom otpada.

Ogromne količine plastičnog otpada stvaraju sve veće probleme u okolišu. Posljedica nagomilavanja otpadne plastike i njezine prirodne (vrlo spore) razgradnje jest nastajanje sitnih plastičnih čestica, odnosno čestica mikroplastike. Mikroplastika je najčešće nevidljiva. Ima potencijalno štetna svojstva i tako postaje prijetnja okolišu i zdravlju ljudi.

Najugroženije je more

Iako onečišćenje plastikom utječe na sve sastavnice okoliša, najviše je ugrožen morski okoliš kod kojeg brojne ribe, morske ptice i beskralježnjaci gutaju mikroplastiku. Mikroplastika sadrži brojne štetne kemikalije, kao što su, primjerice, teški metali koji tako ulaze u hranidbeni lanac i akumuliraju se u tkivima organizama, gdje imaju negativan učinak. Upravo zbog male veličine čestica organizmi je lako unose putem prehrane i disanjem, nakon čega dolazi do bioakumulacije i kruženja mikroplastike u hranidbenim lancima. Čovjek se hrani iz mora te je zbog toga potrebno detaljno istražiti utjecaj mikroplastike na ljudski organizam i na vrijeme spriječiti veće posljedice na zdravlje čovjeka.

Sitne čestice plastike vremenom su postale glavni onečišćivač kopnenih i vodenih ekosustava, a visoke koncentracije uočene su 2004. godine u uzorcima morskog planktona.

Mikroplastika – opasnost za zdravlje

Još uvijek nije sasvim jasno koliko je mikroplastika opasna za zdravlje. Postoji nekoliko glavnih zdravstvenih problema koji bi mogli biti povezani s mikroplastikom :

- probavni problemi – neka istraživanja sugeriraju da ljudi s upalnim bolestima crijeva konzumiraju više mikroplastike od drugih
- infekcije – štetni mikrobi poput bakterija mogu rasti na mikroplastici pa kad udišemo ili jedemo, oni će izravno prenijeti bolest u naša tijela
- dugotrajno izlaganje mikroplastici ometa endokrini sustav i povećava rizik od bolesti srca
- viša razina mikroplastike povezana je s debljinom i tako značajno povećava rizik od nastanka šećerne bolesti – dijabetesa
- oštećenje organa – tijekom dugotrajna izlaganja moguće je nakupljanje mikroplastike u našim tkivima i organima, što uzrokuje njihovo oštećenje

Kako izbjeći mikroplastiku?

Plastika je prisutna svuda i nemoguće je u potpunosti izbjeći kontakt s njom. Međutim, pridržavanjem nekih pravila možemo značajno smanjiti izloženost mikroplastici.

- Potpuno uklanjanje mikroplastike iz hrane nije moguće, ali zato je moguće njezino smanjenje. Vodite računa o tome na koji način kupujete, skladištite i pripremate hranu. Ne zagrijavajte hranu ili piće u plastičnim posudama – umjesto toga odlučite se za stakleno ili metalno posuđe. Koristite pakiranja od ekološki prihvatljivih materijala koji smanjuju mogućnost da dođe do migracije mikroplastike u hranu. Izbjegavajte konzerviranu hranu – naime unutrašnjost limenki sadrži sloj plastike koji može osloboditi plastične čestice.
- Redovito prozračite stan i ured! Plastične čestice jako se nakupljaju u prašini unutar zatvorenih prostora.
- Kupujte odjeću od prirodnih vlakana poput pamuka ili lana – roba od sintetičkih vlakana poput poliestera može, kad je nosite ili perete, osloboditi mikroplastiku.
- Izbjegavajte pitku vodu iz plastičnih boca! Istraživanja pokazuju da voda flaširana u plastičnim bocama sadrži znatno više mikroplastike od vode iz špine. Koristite staklene boce za vodu.

Crna slika gladi

Kako bismo znali pravilno postupati s hranom, moramo je najprije naučiti poštovati.

Piše: Karmen Delač-Petković

Narodna poslovice kaže: *Sit gladnom ne vjeruje*. I to je istina. Dok smo mi siti, ne mislimo na one koji nisu te sreće. I to je tako među ljudima oduvijek. Sada, kad i nama životni standard naglo pada, možda bismo ipak trebali razmisliti o gladi koja već tisućama godina prati ljudski rod pa i danas vrebava iza ugla.

Što je uopće glad? Nije to neugodan osjećaj da smo zakasnili na ručak ili nam je ponestalo grickalica koje nam se baš sada jedu. Glad je nevjerovatna bol uzrokovana pomanjkanjem hrane ili nekvalitetnom jednoličnom hranom. A nedostatak hrane vodi izravno u bolest, a onda i u smrt, za što je najbolji primjer napačeno afričko stanovništvo. Humanitarne organizacije upozoravaju na to kako u svijetu i danas od gladi svake četiri sekunde umire jedna osoba, što znači da je glad gorući problem suvremenog čovječanstva.

Mehanizam gladi lako je razumljiv – nema hrane i glad je tu. Međutim, različiti su razlozi uvjetovali nestanak hrane. Neki su dolazili pomalo, drugi iznenada, neki samo jednom, drugi opetovano poput elementarnih nepogoda. Primjerice, najgorom godinom za življenje u Europi smatra se 536. godina kada je erumpiralo nekoliko vulkana izbacivši u atmosferu ogromne količine pepela, uslijed čega sunčeva svjetlost nije mogla doprijeti do Zemljine površine. Stoga voće, povrće ni žitarice nisu dali uroda, životinje su ugibale, a ljudi masovno umirali. Naposljetku je na stanovništvo udarila još i zloglasna Justinijanova kuga. Svi ovi događaji gurnuli su čovječanstvo u srednji vijek, koji je bio obilježen općim nazadovanjem.

Postoje, nažalost, i gladi uzrokovane čovjekovim aktivnostima. Među umjetno izazvanim gladima vjerojatno je najgori Holodomor (Gladomor), kojim je Staljin 1932./1933. godine počinio grozan genocid nad Ukrajinčima pobivši između sedam i deset milijuna ljudi. I nacisti su svoje žrtve u koncentracijskim logorima ubijali izgladnjivanjem. Ucjenjivanje hranom i danas je općeprihvaćena politička „igra“ u svijetu.

Hrvatska je višekratno bila izložena velikim gladima pa su zabilježene tzv. „gladne godine“. Ni Gorski kotar nije bio pošteđen. Glad je bila tu, stalno prisutna. Kad sam svoju baku, tada već staricu, pitala bi li voljela opet biti mlada, odgovorila mi je rezolutno: *Ne bih, u djetinjstvu sam se napatila gladi!* Gladovanje je tako grozan osjećaj da se ne zaboravlja.

Glad je globalni problem kojega se mi, siti, prisjetimo jednom u godini - 28. svibnja, kad se obilježava Svjetski dan borbe protiv gladi.

A hrane je, unatoč mukotrpnu radu goranskih poljodjelaca, uvijek manjkalo. Bio je dovoljan samo jedan proljetni mraz da „sprži“ sve procvale voćke i da uopće ne bude voća. Ili jedna tuča da smlati sav urod. Epidemije stočnih i humanih bolesti obavezno su rezultirale glađu.

Ratovi su oduvijek okidači gladi. U spomenici brodmoravičke Župe sv. Nikole zapisano je da je tijekom Prvog svjetskog rata inflacija bila takva da je u Gorskom kotaru postalo gotovo nemoguće preživjeti. Primjera radi, jedna guska, koja je prije rata koštala dvije krunice, 1918. već je koštala 70 kruna, a par cipela s 15 poskupio je na 400 kruna. Ne samo da nije bilo muškaraca koji bi vodili domaćinstvo, jer su svi bili na ratištu, već se od preostalih ukućana, pa i djece (kako čitamo u školskim spomenicama),

tražilo da financijski i uaturi pomažu vojsci. A glad je bila sveopća.

Drugi svjetski rat vodio se i na području Gorskog kotara pa je bio još teži i krvaviji. Bojišnica se neprekidno pomicala, a napačeno je stanovništvo moralo hraniti čas jednu, čas drugu vojsku. A vojskama je bilo normalno oti prase ili kravu i gurnuti cijelu obitelj u glad. Vojske nisu mnogo birale. Primjerice, talijanski su okupatori, za dvije godine boravka u Kutima, mještanima pokrali i pojeli svu perad, pa čak i mačke i pse.

U to se vrijeme, vrijeme oskudice, štedjelo na svemu, pa i na kruhu. U mojoj su obitelji upamćene tužne priče o gladnoj ratnoj djeci. Jedan je mališan prestao hodati od pothranjenosti, a drugi nikako nije mogao dočekati da se kruh ohladi da bi ga kušao. (Toploga se kruha više pojede, zato su domaćice uvijek rezale već hladan kruh.) Kako bi ga smirili, rekli su mu da kruh spava. Dječaci je nato otišao u smočnicu i tamo ga je majka zatekla kako prstićem gurka kruh glasno ponavljajući: *Kruh, probudi se!* Moja se stara majka s ogromnom ljubavlju sjeća svoje bake Maričke i ujne Slave koje su joj u ratu uvijek dale kruha. A dati nekome kruha bilo je najveće dobročinstvo jer kruh je bio bogatstvo.

Ustrahu od gladi Gorani su pažljivo raspolagali hranom. Osobito se cijenio krumpir – *Dok ima krumpira, nema gladi* – pa su sitan sjemenski krumpir, namijenjen za sadnju dogodine, najesen pažljivo spremili u drvenu škrinju. A kako bi se osigurali od napasti da ga pojedu, škrinju nisu samo zakračunali već i okovali velikim čavlima. Drugi važan „resurs“ bila je palenta – krompirica ili kukuruzna. Jednom prilikom, dok sam svoju malenu kćerkicu nagovarala da jede palentu uvjeravajući je da će od toga brzo narasti, moj je svekar prokomentirao: *Da je tome tako, ja bih imao barem tri metra*. Naime, generacije goranske djece odrasle su na palenti.

Iako su goranska domaćinstva bila samodostatna, glad je još pred sedamdesetak godina bila redovna pojava. Samo što smo si onda znali i sami pomoći, bili smo dobri ratari i stočari. Danas znamo samo za supermarkete i internet. A što bismo učinili da toga, ne daj, Bože, nestane?

Piše: Bruna Velčić

U školi evanđelja pape Franje

Papa Franjo jednom je prilikom izjavio da bismo se sa Svetim pismom trebali ophoditi kao s vlastitim mobitelom, odnosno da bismo ga uvijek trebali imati pri ruci.

Božju je riječ papa Franjo neumorno propovijedao, ali i živio. Lista-jući njegove enciklike i druge dokumente, nametnulo mi se pitanje koji su mu ulomci Pisma bili među najdražima, odnosno koje je smatrao temeljima za kršćanski život. Nezaobilazno su se nametnula dva: blaženstva (Mt 5), kojima je posvetio 3. poglavlje *Gaudete et exsultate* (br. 63 – 109), i prisposoba o dobrom Samarijancu (Lk 10), kojoj je posvetio 2. poglavlje *Fratelli tutti* (br. 56 – 86). Poblize čitanje tih poglavlja pokazuje da je teologija pape Franje bila teologija milosrđa i društvene pravednosti, ne apstraktna i teorijska već duboko životna i praktična. Među najdražim su mu ulomcima Pisma bili oni koji pozivaju da ljubimo Krista u konkretnoj braći i sestrama.

BLAŽENSTVA

Papa Franjo naziva blaženstva „osobnom iskaznicom kršćanina“ i vidi u njima „program svetosti“. Ako se netko pita: „Kako postati dobar kršćanin?“, odgovor je jednostavan: živjeti blaženstva. A to je moguće samo ako nas Duh Sveti prožme svom svojom snagom i oslobodi slabosti, sebičnosti, lijenosti i oholosti.

Profil kršćanina koji Papa nudi tumačeći blaženstva, profil je osobe koja polaže svoje potpuno pouzdanje u Boga, a ne u stvorenja, ne uzvisuje se nad drugima, ne skriva bol i ne bježi od nje te ima hrabrosti suosjećati s tuđom patnjom; voli jednostavnim, čistim srcem, velikodušna je u davanju kao i u praštanju te se zalaže se za mir i pravednost.

U zaključku Papa povezuje blaženstva s 25. poglavljem Matejeva evanđelja, ističući da Isus i ondje progovara o jednom od blaženstava – o onome koje blaženima proglašava milosrdne: „Jer ogladnjev i dadoste mi jesti, ožednjev i napojiste me, stranac bijah i primiste me, gol i zaogrnušte me, bolestan i pohodiste me, u tamnici bijah i dođoste k meni“ (25,35-36). Biti svet, tumači Papa, ne

znači promatrati se u nekoj tobožnjoj ekstazi već živjeti ovaj poziv, koji nije samo poziv da ljubimo bližnjega nego poziv da ljubimo Krista.

Pritom nas upozorava na dva pogrešna puta. Jedan je onaj da ove evanđeoske zahtjeve odvojimo od osobna odnosa s Gospodinom i pretvorimo kršćanstvo u neku vrstu nevladine organizacije. Drugi je pak onaj koji s nepovjerenjem gleda na društveni angažman kršćana, smatrajući ga površnim, sekulariziranim, komunističkim ili populističkim. Događa se tako da neki smatraju da su pitanja poput situacije migranata „sporedna“ u usporedbi s „ozbiljnim“ temama bioetike, kao što je npr. obrana nerođenih, koja mora biti jasna, čvrsta i strastvena jer radi se o dostojanstvu svetog ljudskog života. No – ističe Papa – jednako je svet i život već rođenih – migranata, siromašnih, bolesnih, starijih, napuštenih i isključenih. Odnos s Bogom mora biti na prvome mjestu, ali pritom ne smijemo zaboraviti da je kriterij za vrednovanje našega života prije svega ono što činimo drugima.

PRISPODOBA O DOBROM SAMARIJANCU

Ovdje Isus pripovijeda o čovjeku koji je ležao ranjen na cesti. Važni ljudi prolazili su pored njega, ističe papa Franjo, ali nisu se zaustavili. Samo se jedan, stranac, zaustavio, dao mu svoje vrijeme, svoje ruke i svoj novac. Dao mu je svoje vrijeme – dragocjeno dobro koje često štedimo. Svatko od nas može se prepoznati u napasti da se ne zanimamo za druge i bježimo od onih koji trpe, ignoriramo ih i okrećemo leđa patnji.

U prisposobi postoji detalj koji ne smijemo zanemariti: osobe koje se nisu zaustavile religiozne su (svećenik i levit). Ovo je važno jer pokazuje da vjera u Boga i njegovo štovanje ne jamče život

koji Bogu ugađa. Vjernik može biti nevjeran onome što sama vjera zahtijeva, a ipak se osjećati blizu Bogu i smatrati se boljim od drugih.

Pred prizorom ranjena čovjeka razlike među likovima u priči potpuno nestaju. Ostaju samo dvije vrste ljudi: oni koji se zauzimaju za patnika i oni koji prolaze; oni koji se saginju nad ranjenika i oni koji okreću pogled i ubrzavaju korak. Maske padaju: dolazi čas istine. Hoćemo li se sagnuti da dodirnemo i izliječimo rane drugih? To je izazov kojega se ne trebamo bojati. Ova priča, ističe papa Franjo,

Listajući Papine enciklike i druge dokumente, nametnulo mi se pitanje koji su mu ulomci Pisma bili među najdražima. Nezaobilazno su se nametnula dva: blaženstva iz 5. poglavlja Matejeva evanđelja i prisposoba o dobrom Samarijancu iz 10. poglavlja Lukina evanđelja.

nije samo moralna lekcija nego otkriva samu bit ljudskog postojanja: stvoreni smo za ljubav. Ravnodušnost prema patnji nije opcija. Moramo biti spremni izaći iz vlastite sigurnosti i suočiti se sa stvarnom patnjom drugih.

Isus je ispričao ovu prisposobu kako bi odgovorio na pitanje: „Tko je moj bližnji?“ Potom je potpuno preokrenuo logiku pozivajući nas da se pitamo ne tko je moj bližnji nego kome ja mogu postati bližnji, a to je svatko tko je u potrebi, bez obzira na to pripada li mojoj zajednici ili ne. U ovom slučaju Samarijanac je bio onaj koji se približio ranjenom Židovu. Isus zaključuje zahtjevom: „Idi pa i ti čini tako!“ (10,37), čime nas poziva da i mi nadvladamo sve razlike i postanemo bližnji svakome, posebno bratu i sestri koji su u potrebi.

Krštenje željom (II. dio)

O krštenju željom prema sv. Tomi Akvinskom, kao i ono što nas Katekizam i Crkva uče po tom pitanju.

Piše: Goran Žan
Lebović Casalonga

ANĐEOSKI NAUČITELJ O KRŠTENJU ŽELJOM

Ovo pitanje bilo je relevantno i u trinaestom stoljeću, a kao odgovor na pitanje može li čovjek biti spašen bez krštenja, sv. Toma Akvinski odgovorio je u svojoj Sumi Teologije, III, 68,3, usp. III, 66, 11-12: "Odgovaram da sakrament krštenja može nedostajati nekome na dva načina. Prvo, u stvarnost i u želji; kao što je slučaj s onima koji nisu ni kršteni ni žele biti kršteni; što jasno ukazuje na prezir prema sakramentu u odnosu na one koji imaju slobodnu volju. Posljedično, oni kojima nedostaje krštenje ne mogu dobiti spasenje; jer ni sakramen-

Drugi vatikanski sabor u dogmatskoj konstituciji o Crkvi *Lumen Gentium*, br. 14, govori tim terminima: "Ipak se ne spašava onaj koji, iako je član Crkve, ne ustraje u ljubavi te ostaje u krilu Crkve 'tijelom', ali ne 'srcem'.

talno ni mentalno nisu uključeni u Krista, kroz kojeg jedino može biti ostvareno spasenje.

Drugo, sakrament krštenja može nedostajati nekome stvarno, ali ne i u želji; na primjer, kada čovjek želi biti kršten, ali zbog nesretnog slučaja, smrt ga preduhitri prije nego što primi krštenje. I takav čovjek može postići spasenje bez da je stvarno kršten, zbog svoje želje za krštenjem, koja je rezultat vjere koja djeluje kroz ljubav, kojom Bog, čija moć nije vezana uz vidljive sakramente, posvećuje čovjeka iznutra.

Stoga Ambrozije kaže o Valentinijanu, koji je umro kao katekumen, "Izgubio sam onoga kojeg sam trebao preporučiti, ali on nije izgubio milost za koju je molio."

Koristeći termine klasične katoličke teologije, može se biti član Crkve željom (*in voto*), a ne u stvarnosti (*in re*). Također se koristi izraz pripadati Crkvi "dušom" ili "srcem" i pripadati "tijelom". Isto tako, Drugi vatikanski sabor u dogmatskoj konstituciji o Crkvi *Lumen Gentium*, br. 14, govori tim terminima: "Ipak se ne spašava onaj koji, iako je član Crkve, ne ustraje u ljubavi te ostaje u krilu Crkve 'tijelom', ali ne 'srcem'. Neka se sjetite svi članovi Crkve da svoj odlični položaj nemaju pripisati svojim zaslugama, nego posebnoj Kristovoj milosti; a ako njoj ne odgovaraju mišlju, riječju i djelom, ne samo da se neće spasiti nego će biti strože suđeni."

KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE O KRŠTENJU ŽELJOM U KONTINUITETU S TRIDENTSKIM SABOROM

U Katekizmu, br. 1257-1260, Crkva radi sintezu nauka o krštenju. Tamo čitamo: "Sâm Gospodin tvrdi kako je krst nužan za spasenje. Stoga je zapovjedio učenicima da naviještaju evanđelje i da krste sve narode. Krst je nužan za spasenje onih kojima je evanđelje naviješteno i onih koji su imali mogućnost da zatraže taj sakrament.

Crkva ne pozna drugog sredstva osim krsta da zajamči ulazak u vječno blaženstvo; zbog toga pazi da ne zane-mari poslanja što ga je primila od Gospodina, tj. da 'iz vode i Duha nanovo rađa' sve koji mogu biti kršteni. Bog je spasenje vezao uz sakrament krsta, ali on sâm nije vezan svojim sakramentima. [...] Što se tiče katekumena koji umru prije krštenja, izričita želja da ga prime, sjedinjena s kajanjem za grijeha i s ljubavlju, jamči im spasenje koje nisu mogli primiti po sakramentu. 'Budući da je Krist umro za sve i da je konačan čovjekov poziv stvarno samo jedan, i to božanski, treba držati da Duh Sveti pruža svima mogućnost da

Grafika iz Baltimorskog katekizma koja prikazuje pritičanje Crkvi krštenjem, Sjedinjene Američke Države.

se, na način koji je Bogu poznat, pridruže vazmenom otajstvu.'

Svaki čovjek koji, ne znajući za Kristovo evanđelje i njegovu Crkvu, traži istinu i čini volju Božju onako kako je spozna, može biti spašen. Može se pretpostaviti da bi takvi ljudi, kad bi upoznali nužnost krsta, izričito poželjeli da budu kršteni." Ovaj je nauk u potpunosti u kontinuitetu s prethodnim, iznesenim na Tridentiskim saborom. U Dekretu o opravdanju, na VI. sjednici, 13. I. 1547., u poglavlju 4 stoji: "Tim riječima [op.a. preporođenje] naznačava se opis opravdanja neopravdanih, kako bi iz onog stanja u kojem se čovjek rađa kao dijete prvog Adama, prešao u stanje milosti i 'posinstva' [Rim 8,15] Božjeg po drugom Adamu, Isusu Kristu našem Spasitelju; taj pak prijelaz poslije objave evanđelja nije moguć bez kupke preporođenja [kan. 5 o krštenju], ili želje za njom, kao što je napisano: 'Ako se tko ne rodi iz vode i Duha ne može ući u kraljevstvo Božje.' [Iv 3,5]." Zanimljivo je da su se u našim župama matice krštenih ranije nazivale i knjige preporođenih.

ZAKLJUČAK O KRŠTENJU ŽELJOM

"Kršćansko vjerovanje da je krštenje nužno za spasenje toliko je nepokolebljivo da je čak i Martin Luther pisao: 'Krštenje nije ljudska igračka, već ga je ustanovio sam Bog. Štoviše, strogo je i ozbiljno zapovijedeno da moramo biti kršteni ili nećemo biti spašeni.' (Veliki katekizam 4:6)."

Ono što je realna poteškoća kod sakramenata željom jest da samo Bog zna stanje srca i duše te osobe. Budući da se Bog nije vezao na vidljiv način, kao kod primanja sakramenata koji su vidljivi znakovi nevidljive Božje milosti, ne možemo imati izvanjsku sigurnost da je milost ili učinak sakramenta postignut. Zato to nije ni redovit ni siguran put spasenja.

U sljedećem broju govorit ćemo o krštenju krvlju.

„OGLEDALO DUŠE“, LENE MARKU

U nedjelju, 13. travnja, na blagdan Cvjetnice, crkva sv. Ivana Krstite-lja na Škurinjama bila je mjesto izuzetne duhovne i umjetničke svečanosti. Nakon svečane mise na hrvatskom i albanskom jeziku, otvorena je izložba „Ogledalo duše“, umjetnice Lene Marku.

Izložbu je organizirala Albanska Katolička Misija Majke Tereze u Rijeci s dušobrižnikom albanske zajednice u Rijeci, misionarom Albertom Jakaj i uz pokroviteljstvo Toma Gojanija. Misija koja djeluje u Rijeci ovom je prigodom, uz duhovnu dimenziju događaja, željela i promovirati bogatstvo kulturnog izraza svoje albanske zajednice, predstavivši Lenu Marku kao umjetnicu čiji rad nosi duboku duhovnost, ali i prepoznatljiv identitet njezi-na naroda.

Lena Marku u emotivnom govoru priznala je koliko ju duboko dotiče svaki susret s publikom. „Uvijek sam jako emotivna kada otvaram izložbe. Kažu da sam privilegirana jer slikam Kristov lik. Ja pak vjerujem da je prava privilegija to što je On mene izabrao da to činim. To nisu moje ruke – to je Njegova volja i snaga koja djeluje kroz mene.“

Misno slavlje predvodio je župnik Ivan Nikolić u zajedništvu sa sužupni-kom, Albertom Jakajem. Nikolić se u propovijedi osvrnuo na izložbu i zna-čenje njenog naslova rekavši da nas „Ogledalo duše“ u djelima Lene Marku poziva da pogledamo svoje oči u ogledalu, „jer svako jutro kad stanemo pred ogledalo, imamo priliku vidjeti Krista u vlastitom odrazu.“

SUDSKO-MEDICINSKI ASPEKTI KRISTOVE MUKE

U petak 11. travnja na Medicinskom fakultetu u Rijeci održalo se preda-vanje pod nazivom „Sudsko-medicinski aspekti Kristove muke“, u organiza-ciji riječke podružnice Hrvatskog katoličkog liječničkog društva. Uvodnu riječ okupljenima je uputio liječnik Kristian Krpina, predsjednik Podružnice Rijeka. Pozdravnu riječ uputio je i Matej Pedišić, predsjednik sekcije mladih HKLD-a te predstavio predavača Valtera Stembergu, spec. sudske medicine i patološke anatomije. Predavanje je, uvodnom molitvom i blagoslovom, otvorio duhov-nik HKLD-a Mario Tomljanović.

Dr. Stemberga je predstavio detaljnu medicinsku analizu Kristove muke iz koje je vidljiva njegova duboka vjera i posvećenost ovoj temi. Svi prisutni posvjedočili su kako im je ovo bila duhovna priprema za Veliki tjedan i slavlje Uskrsa. „Mislim da su se i nebesa radovala što smo danas ovdje govorili o ovoj temi“, zaključio je Tomljanović i dodao kako se ovakvo iskustvo može opisati jedino riječima svetog Ivana apostola i evanđelista: „Bog je ljubav“ (1Iv 4,8).

NESTALE KAPELE U I CRKVE U RIJECI I OKOLICI

U crkvi Uznesenja BDM (Assunta/ Vela crkva) je u srije-du, 2. travnja održano predavanje arheologa Ranka Starca na temu „Nestale crkve i kapele u Rijeci i okolici“.

Uvodnu riječ predavanju održao je župnik Župe Uznesenja Marijina, Sanjin Francetić. U uvodnoj riječi je podsjetio kako u Rijeci i okolici postoji bogata sakralna baština nestala ili nepo-znata širem stanovništvu, pa i samim vjernicima. Podsjetio je na postojanje bratovština koje su se vezivale uz postojanje ka-pela, te trgova koji su nosili imena nekadašnjih kapela. Što se tiče centralnog dijela grada, u blizini crkve Uznesenja Marijina, to je „trg Svete Barbare i trga Tri kralja. Meni kao svećeniku to govori mnogo. Ovdje ispod nas nalaze se mozaici ranokr-

šćanske bazilike iz 5. stoljeća. Tu nisu samo sakralni objekti, tu su znameniti križevi vezani uz određena područja i sakralne objekte, iako se križ prvenstveno nosi u srcu.“, rekao je župnik Francetić.

Arheolog Ranko Starac je, unatoč tehničkim poteškoćama, zorno prikazao u svom predavanju manje poznate sakralne objekte Rijeke i okolice kojih više nema, te povijesne okolnosti njihova nastanka i, kasnijeg, rušenja. U predavanju je Ranko Starac naveo i mnoge druge zanimljivosti vezane uz povijest sakralnih objekata centra grada. Video predavanja moguće je pogledati na YouTube kanalu Ingrid Jerković.

Eva Marković

PORTRET BISKUPA GIOVANNIJA ANTONIJA BENZONIJA“ IZLOŽEN NA IZLOŽBI „BAROK V SLOVENIJI“

Veliko zanimanje javnosti izazvalo je u srijedu 9. travnja u Narodnoj galeriji u Ljubljani otvorenje izložbe „Barok v Slo-veniji. Slikarstvo in kiparstvo.“ Na izložbi koju je otvorila slo-venska ministrica kulture, Asta Vrečko, predstavljeno je više od 170 umjetnina, među kojima i „Portret biskupa Giovannijs Antonija Benzonijs“, nepoznatog autora iz 18. stoljeća, a koju je za potrebe ove izložbe organizatorima posudila Riječka nad-biskupija.

Ivan Antun Benzoni (1693.-1745.) bio je rodom iz Rijeke, iz ugledne patricijske obitelji iz koje potječe više zaslužnih gra-đana. Postao je senjsko-modruškim biskupom 1730. Učinio je više važnih koraka kako bi poboljšao obrazovanje i formaciju svećenika svoje biskupije. Nakon oslobođenja Like bavio se pitanjem crkvene vlasti, odnosno pripadnosti tih župa njemu kao biskupu u Senju. Veza s rodnim gradom očita je i iz či-njenice da je pokopan u zornoj crkvi Uznesenja Marijina u Rijeci.

Veliki četvrtak - obred pranja nogu

U STRANIM RADNICIMA TREBAMO PREPOZNATI KRISTA

„Želim da večeras postanemo svjesni da strani radnici nama predstavljaju Krista i mi njima predstavljamo Krista i ovo je trenutak da se propitamo o našem odnosu prema njima. Prepoznamo li Isusa u njima?“ – ovim je riječima započeo na Veliki četvrtak Misu večere Gospodnje riječki nadbiskup Mate Uzinić u najstarijoj riječkoj župnoj crkvi Uznesenja BDM. U obredu pranja nogu sudjelovali su strani radnici i radnice koji su u Rijeku, u potrazi za boljim životom, stigli iz Indije, Filipina, Ukrajine i Paragvaja, a najmlađi među njima bio je Argentinac Fabrizio, koji će na jesen krenuti u prvi razred osnovne škole i koji je u obredu sudjelovao sa svojim roditeljima. „Apostole“ je na početku mise na engleskom jeziku pozdravio generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović.

U propovijedi je, govoreći o pročitanoj evanđeoskoj ulomku, nadbiskup Uzinić kazao da evanđelist Ivan, kada govori o pranju nogu, govori o služenju i time šalje snažnu poruku – da se euharistija treba pretvoriti u život, u „pranje nogu jednih drugima“, ali i dopuštanje drugima da nama „operu noge“. Kako bi istaknuo tu poruku, nadbiskup je izabrao 12 stranaca da simboliziraju dvanaesticu apostola u Dvorani posljednje večere.

Izrekao je i kritiku o odnosu prema stranim radnicima zbog slučajeva nasilja nad njima, kao i neodgovarajućeg smješta-

ja za radnike te iskorištavanja radnika od strane agencija. U kontekstu Mise večere Gospodnje, naglasio je da se u Svetom pismu među onima koje treba osobito zaštititi spominju stranci i došljaci.

Na kraju misnoga slavlja održano je euharistijsko klanjanje, nakon kojega je nadbiskup sa svećenicima i stranim radnicima zajedno blagovao večeru.

Pobožnost križnog puta posvećena osobama s invaliditetom

ZAHVALIMO GOSPODINU ZA SVE ŠIMUNE CIRENCE, VERONIKE I MARIJE

U petak 4. travnja u katedrali svetog Vida u Rijeci pobožnost križnog puta i euharistijsko slavlje bili su posvećeni osobama s invaliditetom, djeci s teškoćama u razvoju i njihovim obiteljima. Pobožnost križnog puta predvodio je generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović. Tijekom pobožnosti križ su nosili učenici riječkog Centra za odgoj i obrazovanje, koji su također ministrirali i pjevali psalam tijekom misnog slavlja. Postaje križnog puta čitale su osobe s invaliditetom, djeca s teškoćama u razvoju, njihovi roditelji, vjeroučitelji, prijatelji i svećenici. Molitva je bila prilagođena različitim vrstama teškoća.

Euharistijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s generalnim vikarom Mariom Tomljanovićem i vikarom za pastoral Mariom Gerićem. Nadbiskup Uzinić, koji je zbog pada i prijeloma lakta proteklog tjedna proveo nekoliko dana u bolnici na Sušaku, u homiliji je s okupljenima podijelio vlastito iskustvo boli i nemoći, ali i pomoći koju je dobio od drugih ljudi.

Suosjećajući s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima, ohrabrio ih je poticajnim riječima: „Vjerujem da ste i vi u svom životu, uz sve one tragedije, također nailazili na takve ljude. Evo, danas želim i za vaše Šimune Cirenice, za vaše Veronike, za vaše Marije, za vaše žene, koje su s vama suosjećale,

zahvaliti Gospodinu, ali i za svoje. Želim u ove molitve uključiti sve njih, kao i sve one koji nisu danas došli ovamo, a osobe su s invaliditetom, i njihove obitelji i koji, jednako kao i vi, prolaze slične situacije koje vi prolazite.“ Homiliju je završio pitanjem: „Je li se (nakon tog puta križa) dogodio Uskrs?“ Odgovorio je: „Uskrs se uvijek događa upravo putem ovih stvari: ljubavi koja nam je iskazana i ljubavi koju iskazujemo jedni drugima“, čestitajući okupljenima unaprijed sretan Uskrs.

Molitvu vjernika pročitali su učenici Centra za autizam Rijeka uz pomoć svoje vjeroučiteljice Tanje Horvat. Na kraju slavlja prisutnima se, u ime Odsjeka za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije, koji je organizator ovoga događaja, obratila Klara Labinac, jedna od voditeljica spomenutog Odsjeka. Potaknula je sve koji mogu i žele uključiti se u aktivnosti Odsjeka i zahvalila svima koji na bilo koji način podupiru njegovo djelovanje.

NADBISKUP UZINIĆ POSJETIO JUBILARCE U SVEĆENIČKOM DOMU

Na Veliki četvrtak, dan Isusove posljednje večere, ali i dan kada je Isus ustanovio euharistiju i svećenički red, riječki nadbiskup Mate Uzinić posjetio je u Svećeničkom domu u Rijeci riječkog nadbiskupa u miru Ivana Devčića i umirovljenog svećenika Milana Simčića i tom prigodom čestitao im visoke jubileje svećeništva. Zlatni jubilej, 50 godina svećeništva i 25 godina biskupstva ove godine obilježava Devčić, a 75 godina svećeništva Simčić. U pratnji nadbiskupa Uzinića bio je generalni vikar Mario Tomljanović, a susretu i zajedničkom ručku s ostalim umirovljenim svećenicima, nazočio je i ravnatelj Svećeničkog doma, Nikola Uravić.

21. RIJEČKI PLANINARSKI KRIŽNI PUT

Ono što nije bilo moguće, u Isusu je postalo moguće

Dvjestotinjak hodočasnika sudjelovalo je u subotu 12. travnja na 21. Riječkom planinarskom križnom putu koji su organizirali Akademsko katoličko društvo „Jeronim“ i Ured za pastoral Riječke nadbiskupije. Nakon uvodne molitve u katedrali sv. Vida, prvi je križ iz riječke prvostolnice ponio generalni vikar Mario Tomljanović, a poznatom trasom u nošenju su se izmjenjivali članovi različitih molitvenih zajednica i udruga, redovnice i franjevački novaci. Okrijepu na Sv. Katarini pripremili su župljani Župe sv. Luke, a duhovni nagovor prije nastavka križnog puta pripremio je povjerenik za mlade Laurent Kružić. Kao i svih dosadašnjih godina, na križnom putu sudjelovali su i svećenici koji su se vjernicima stavili na raspolaganje za pristupanje sakramentu ispovijedi, a što su mnogi, hodajući u prirodi, iskoristili za pomirenje s Bogom i pripremu za euharistijsko slavlje.

Riječki planinarski križni put završen je misom koju je u župnoj crkvi BDM Karmelske na Donjoj Drenovi predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić, a liturgijsko pjevanje animirali su mladi župa Zamet i Viškovo. Mi vjerujemo da je Isus umro za sve ljude, poručio je Uzinić te istaknuo kako se tema jedinstva provlači kroz sva liturgijska čitanja toga dana.

„Vjerujem da je to što se prorokovalo, to jedinstvo i mir, to Isusovo umrijeti za narod, u njemu ostvareno u punini i po njemu postalo potencijal i zadaća za nas i naše poslanje. Crkva još nije kraljevstvo Božje, ali ono već treba biti prisutno u životu nas kršćana, Crkve, u našim izborima, pogledima kojima gledamo sve ljude. Ono nije ostvareno, ali je moguće i to je ono što se u Isusu dogodilo: ono što prije nije bilo moguće, u njemu je postalo moguće“, objasnio je nadbiskup.

Na kraju mise okupljenima su se obratile predsjednica Akademskog katoličkog društva „Jeronim“, Maja Šimičić Roksandić te autorica ovogodišnjeg teksta Katarina Isailović. „Kroz tekst križnog puta željeli smo klasični tekst i povijest Riječke nadbiskupije koja ove godine slavi 100. obljetnicu. Članovi AKD 'Jeronim' zajedno su odabrali teme poveznice s postajama, dok je moj zadatak bio napisati tekst oslanjajući se na njih. Nadam se da tekst pokazuje duboko duhovno i povijesno korijenje naše vjere i Katoličke Crkve na području Hrvatskog primorja i Gorskog kotara, naše Riječke nadbiskupije. No, tekst se nije želio zaustaviti na prošlosti već i gledati u budućnost punu nade za život dostojan čovjeka, općeljudskih i kršćanskih vrednota kako nas vjernika tako i svih građana koji vole ovaj naš predivni plavo-zeleni kraj. Jer i Gospodinov križni put ne završava smrću na križu već uskrsnućem“, poručila je Isailović.

MLADI PRIPREMILI 550 POKLONA

Već tradicionalno mladi i studenti daruju djeci poklone u korizmenoj karitativnoj akciji koja se odvija neposredno prije Velikog tjedna. Mladi i studenti, koji se okupljaju u Centru za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“, najprije su skupili donacije dobrotvora, a zatim kupili poklon-pakete koje su osobno dostavili obiteljima, djeci i različitim ustanovama koje rade s djecom i mladima u gradu Rijeci i širem riječkom prstenu. Ovom prilikom podijeljeno je oko 550 poklon-paketa.

„Cilj nam je pomoći potrebitima, a osobito djeci i mladima. Mnogima ne treba isključivo materijalna pomoć već ponajprije bratski susret, razgovor i zagrljaj. Na taj način želimo podijeliti i našu kršćansku radost te podsjetiti sve na radost Uskrsa, jer Krist je za sve nas umro i uskrsnuo. Radost i nada dva su temeljna stupa na kojima svaka osoba raste“, poručili su iz riječkog Centra za mlade.

USKRS U PRIHVATILIŠTU ZA BESKUĆNIKE

Na uskršno jutro, u 7 sati, riječki nadbiskup Mate Uzinić slavio je misu u dvorištu Prihvatilišta za beskućnike „Ruže sv. Franje“ Na misi su, uz korisnike, sudjelovali osnivači i voditelji prihvatilišta, članovi Franjevačkog svjetovnog reda – Mjesnog bratstva Trsat s volonterima ove karitativne ustanove.

Nadbiskup je u propovijed poručio da Isus nije samo živ zdesna Ocu nego on želi biti živ i na druge načine. „Koji su to načini na koje on nastavlja biti živ? To je Crkva. To je zajednica u kojoj je Krist živ. Mi smo mistično tijelo Kristovo. Krist je glava, mi smo udovi. Svatko je od nas ud. Zato je tom živom Kristu važno da svatko brine brigu. Mene boli lijeva ruka jer je slomljena i ja to osjećam, ali to bi se trebalo tako osjećati i u Crkvi. Kad je netko slomljen, kad je netko ponižen, kad je netko potrebit, cijelo tijelo trebalo bi osjećati. To je način na koji je Krist živ. On je živ u euharistiji, sakramentima, u Riječi.“

U kontekstu mjesta na kojemu je misa slavljena nadbiskup se zaustavio na dva načina na koja je Krist živ. „Živ je u vama koji ste korisnici. U vama je Isus živ, Krist uskrsli. Kao drugi način Kristove prisutnosti naveo je da je Gospodin prisutan u onima koji se brinu za korisnike u Ružama sv. Franje, volonterima, „svima koji na neki način osjećaju projekt kao svoj projekt, koji se brinu za vas beskućnike i za mnoge druge. Ne samo u materijalnom i socijalnom smislu nego i na druge načine – molitvom, lijepom riječju, osmijehom i radošću koju donosimo drugima, svakom dobrotom koju donosimo drugima koja dokazuje da je Krist živ. To je ono što je danas u ovom svijetu bitno.“

Po završetku mise nadbiskup je, zajedno s korisnicima, djelatnicima i volonterima Prihvatilišta za beskućnike „Ruže sv. Franje“, sudjelovao u uskršnom doručku.

1800 uskrsnih paketa Caritas podijelio potrebitima

Caritas Riječke nadbiskupije i ove je godine pomogao svojim korisnicima da im Uskrs bude radosniji. U suradnji sa župama svih sedam dekanata Riječke nadbiskupije dostavljeno oko je 1300 poklon-paketa župama svih dekanata, a još 500 paketa podijeljeno je proteklih dana u prostorima nadbiskupijskog Caritasa ili su dostavljeni na kućne adrese korisnika ove nadbiskupijske karitativne ustanove. Među primateljima paketa bili su i korisnici projekta „Zaželi“, koji redovito primaju pakete Caritasa.

Uskrsni paketi, koje je podijelio nadbiskupijski Caritas, sadrže osnovne namirnice: ulje, brašno, šećer, sol, rižu, tjesteninu

te konzerviranu hranu, rekla je ravnateljica nadbiskupijskog Caritasa Marijana Medanić. Pripremaju se zahvaljujući robnim rezervama koje je ova karitativna ustanova primila prije tjedan dana, a u pakiranju su, uz djelatnike Caritasa, sudjelovali brojni volonteri: učenici Drvodjelske i strojarske škole Rijeka, studenti i profesori Veleučilišta Rijeka, pripravnici za krizmu iz župa Križišće i Šmrike te volonteri i djelatnici Isusovačke službe za izbjeglice iz Zagreba. Svima je njima Marijana Medanić zahvalila uz riječi da će, zahvaljujući njihovom angažmanu, Uskrs mnogima biti radosniji.

SPASI KUNU OD PROPASTI, DARUJ JE ZA 1000 RADOSTI!

Projekt se od početka ove godine provodi u brojnim župama, a sada je u njemu moguće sudjelovati i u poslovnicama Hrvatske pošte.

Hrvatska pošta pružila je podršku humanitarnom projektu Hrvatskog Caritasa „Spasi kunu od propasti, daruj je za 1000 radosti!“ kako bi, zajedničkim snagama, pomogli potrebitima.

Hrvatska pošta i Hrvatski Caritas 2. travnja predstavili su suradnju u sklopu ovog humanitarnog projekta kojim je građanima omogućena donacija Caritasa putem posebnih kutija za prikupljanje kovanica kuna i lipa, koje će biti smještene u poštanskim uredima diljem Hrvatske.

Hrvatski Caritas u veljači je pokrenuo humanitarni projekt s ciljem poticanja građana da doniraju preostale kovanice kuna te ih tako pretvore u pomoć najugroženijim pojedincima i obiteljima di-

ljem Hrvatske. Naime, kovanice kuna i lipa vrijede i mogu se zamijeniti samo do 31. prosinca 2025. godine. „Želimo potaknuti ljude da dođu do poštanskih ureda i ostave kovanice kuna i lipa koje ćemo nakon zamjene u Hrvatskoj narodnoj banci ponovno vratiti u lokalnu zajednicu“, istaknuo je fra Tomislav Glavnik, ravnatelj Hrvatskog Caritasa.

Ustupajući svoje poslovnice kao mjesta prikupljanja kovanica, Hrvatska pošta omogućava građanima jednostavan i pristupačan način sudjelovanja u humanitarnom projektu. „Svi mi negdje po ladicama, džepovima, torbama ili kasicama imamo zaboravljenih kovanica kuna i lipa. One će istekom ove godine postati bezvrijedne. Zahvaljujući ovoj akciji, još nije kasno da ih se iskoristi za pomoć potrebitima“, kazao je na konferenciji za medije direktor Ureda za korporativne komunikacije HP-a Ilija Radić.

Ravnatelj Hrvatskog Caritasa fra Tomislav Glavnik pojasnio je kako će sredstva prikupljena na ovakav način biti raspodijeljena nad/biskupijskim i župnim Caritasima u Hrvatskoj.

PROJEKT JE MOGUĆE PODRŽATI:

- doniranjem kovanica u najbližem poštanskom uredu,
- doniranjem kovanica u najbližem župnom uredu.

Ukoliko želite sudjelovati u projektu, a nemate preostalih kovanica kuna i lipa, donirati je moguće i putem mrežne stranice Hrvatskog Caritasa <https://www.caritas.hr/> ili skeniranjem koda bankovnom aplikacijom:

Papa na čet'ri kotača

Mislim da ga je važno pamtit i po iskazanom milosrđu u pravoj mjeri, na ispravan način, po tome što nikoga nije sažaljevaio i uvijek je gledao što sve može učiniti

Piše:
Daria Ljevar

Kada je umro Ivan Pavao II., imala sam temperaturu. Onu nakon koje su me, kako kažu, jedva dobili natrag. U Benediktovo vrijeme sam naučila da je papa čovjek s bijelom kapicom koji maše s balkona u posebnim prilikama. Kad je Franjo došao, došla je i moja sestra. Bila je to godina milosti za cijelu moju obitelj. Nekoliko godina kasnije upoznala sam i onog Franju čije je ime Franjo odabrao. Nisam ni tada znala baš puno više od bijele kapice. Papa mi je bio neki stari čovjek daleko i bio je bitan ljudima koji u Crkvi nešto odlučuju i dobro znaju teologiju, a ja sigurno nisam bila jedna od njih.

Ovog Franju sam upoznavała kroz Velike petke. Tada nas je tata okupljao gledati križni put iz Koloseuma i već sam bila naučila da je papa izabran od Boga i da mi treba biti bitan u životu. Tijekom tih križnih putova divila sam se kako se Papa ne boji gledati životu u oči i govoriti iskreno i jednostavno, ne tražeći lijepe fraze za istinu. Sjećam se i praznog Trga svetog Petra, Franjo je tada već pomalo šepao. Papa mi je potvrdio da dobro mislim i dišem s Crkvom i za Crkvu. Kad sam pročitala da mu je bilo teško prihvatiti korištenje kolica za kretanje, bila sam sretna jer sam znala da sada i netko u Crkvi razumije naše umorne roditelje. Da nas razumije, to je bilo vidljivo kroz čitav pontifikat, ali našim obiteljima bio je od velike koristi primjer njegova invaliditeta, ako ga tako smijem nazvati.

Uz sve što će teolozi analizirati, mislim da ga je važno pamtit i po iskazanom milosrđu u pravoj mjeri, na ispravan način, po tome što nikoga nije sažaljevaio i uvijek je gledao što sve može učiniti, a za ono što ne može, bio je uvjeren da će Gospodin učiniti i to nikad nije dovodio u pitanje. Tako je i usnuo, u nadi, i sad spava kod Gospe. Zaslužan je i za moju prvu ozbiljnu nagradu jer je tražio da u komunikaciji, ma gdje se ona odvijala, uvijek gledamo lice drugoga čovjeka. Dugujem mu i još nešto o čemu ću pisati kad još malo narastem. Do tada, hvala i do viđenja, dragi Franjo!

Katolička osnovna škola „Josip Pavlišić“

PAPA SUOSJEĆAJNOG POGLEDA PREMA SVAKOM ČOVJEKU

Najveća ostavština pape Franje u ovom trenutku jest jubilara godina u znaku kršćanske nade. S tom nadom gledajmo i mi u budućnost, dok radimo i molimo za našu djecu i mlade.

Piše: Laurent Kružić, duhovnik

Katolička osnovna škola „Josip Pavlišić“ pridružila se molitvi za preminulog papu Franju, rimskog biskupa i poglavara Katoličke Crkve koji je prešao u Očev dom 21. travnja u jutarnjim satima Uskrsnog ponedjeljka. Predstavnici svih razreda, u pratnji stručne službe, duhovnika i ravnateljice Škole, pomolili su se za dušu pokojnog pape Franje te zapalili svijeću.

Više od upravitelja crkvenih dobara, papa Franjo bio je otac i uzor svim vjernicima, kao i mnogima izvan Crkve. Zalažući se za siromašne, braneci obespravljeni i migrante, potičući prava žena i dobre međuljudske odnose, Franjo će ostati u srcima milijuna ljudi kao promicatelj ljudskog dostojanstva. Neumorno tražeći prestanak svih oružanih sukoba, ponudio je svijetu horizont bratstva, osobito u ekumenskim i međureligijskim temama. Ne tražeći neposredne odgovore na sva pitanja, već otkrivanje suosjećajna pogleda prema svakom čovjeku, Papa otkriva ispačeno lice čovječanstva istovremeno pokazujući put prema Uskrsu koji nam obećava Isus Krist, savršeni čovjek. Najveća ostavština pape Franje koju Crkva i svijet u ovom trenutku osjećaju jest jubilara godina u znaku kršćanske nade. S tom nadom gledajmo i mi u budućnost, dok radimo i molimo za našu djecu i mlade.

„Odgajati na kršćanski način nije samo baviti se katehezama: to je jedan dio. Odgajati na kršćanski način znači voditi djecu i mlade prema ljudskim vrijednostima u cjelokupnoj stvarnosti (...) Postoje tri jezika: jezik glave, jezik srca, jezik ruku. Odgoj se mora kretati ovim trima putovima. Naučiti razmišljati, pomoći da se osjeća dobro i pratiti ga u radu, tako da su tri jezika u skladu; tako da dijete misli što osjeća i čini, osjeća što misli i čini, i čini ono što misli i osjeća.“ (Iz govora pape Franje sudionicima Svjetskog kongresa za katolički odgoj, 21. studenog 2015.)

DUHOVNE VJEŽBE ZA VJEROUČITELJE

Četrdesetak vjeroučitelja/ica Riječke nadbiskupije sudjelovalo je od 4. do 6. travnja u Domu pastoralnih susreta „Domus Laurana d.o.o.“ u Lovranu na godišnjim duhovnim vježbama, koje je na temu „Evo, činim nešto novo; već nastaje. Zar ne opažate? (Iz 43,16)“ predvodio Goran Antunović, svećenik Gospičko-senjske biskupije i župnik Župe Presv. Trojstva u Otočcu.

Na početku duhovnih vježbi sve je okupljene sudionike pozdravila predstojnica Katehetskog ureda Ksenija Rukavina Kovačević. Katehetski ured zahvaljuje don Goranu Antunoviću na vođenju ovogodišnjih duhovnih vježbi, kao i mons. Sanjinu Francetiću, župniku Župe Uznesenja BDM u Rijeci, na ispomoći tijekom sv. ispovijedi.

Matija Vlačić Ilirik

Matija Vlačić Ilirik (Matthias Flacius Illyricus, 1520. – 1575.) bio je jedan od značajnijih, ali dugo marginaliziranih reformatora u povijesti protestantizma.

Piše: Marina Schumann

Teološko nasljeđe Matije Vlačića, život ispunjen polemikama i složen odnos prema katoličkom i protestantskom taboru doprinijeli su njegovoj dugotrajnoj historiografskoj zapostavljenosti. Tek sredinom 20. stoljeća, s razvojem moderne, nekonfesionalne historiografije, Vlačić počinje privlačiti zasluženu pozornost te su teolozi, kao i povjesničari, zdušno prionuli analizi brojnih tisuća stranica koje je taj izuzetno plodonosan autor ostavio svijetu u nasljeđe.

Poseban poticaj dala je 500. godišnjica reformacije, koja je iznjedrila čitavu omanju knjižnicu vrijednih knjiga i znanstvenih radova, kao i popularnih publikacija namijenjenih široj publici.

Na hrvatskom govornom području objavljene su desetljećima nakon Vlačićeve biografije iz pera Mije Mirkovića čak tri suvremena prikaza njegova života i djelovanja: prijevodi biografija Olivera K. Olsona i Luke Ilića s engleskog jezika te biografski prikaz Vlačića kao historiografa autorice Marine Schumann. Znanstveni skupovi koji u organizaciji Grada Labina u četverogodišnjem ritmu prate najnovija istraživanja o Vlačiću. Valja napomenuti da je posljednjih godina postavljeno i nekoliko spomen-ploča u gradovima gdje je Vlačić djelovao.

Matija Vlačić-Franković rođen je 1520. godine u Labinu i ne znamo mnogo o njegovim ranim godinama. Školovanje je vjerojatno započeo u rodnom gradu kod franjevac, a sa šesnaest godina seli se u Veneciju kod rođaka Balde Lupetine, franjevca i potajna pristaše luteranskog nauka, gdje je na daljnjem školovanju usvojio humanistički pristup izvorima, jezicima i povijesti. Duhovno probuđen, želio je stupiti u franjevački red poput svog rođaka, no na njegov nagovor, umjesto toga, započinje sa studijem u Augsburgu, Baselu i Tübingenu. Iako je imao potporu sunarodnjaka i uvaženih profesora, mladi Vlačić nije se baš dobro osjećao u novom podneblju: prema rijetkim autobiografskim zapisima koje nam je ostavio, nije mu odgovarala hrana, mučio se s njemačkim jezikom i patio je od depresije. Prekretnicu je donijelo preseljenje u Wittenberg, gdje se upoznao s Martinom Lutherom i Philippom Melanchthonom.

U tom luteranskom gradu, presudno obilježenom djelovanjem mladog sveučilišta na teritoriju saskog kneza Fridrika Mudrog, Vlačić je uz Lutherovu potporu ostvario zavidnu karijeru, budući da je već u mladoj dobi preuzeo katedru za grčki i hebrejski jezik. U Wittenbergu se prvi put i oženio, kćerkom luteranskog pastora Elisabethom Faust, i Luther je osobno prisustvovao vjenčanju.

Ovu rijetku udobnu fazu Vlačićeva života naglo je prekinulo donošenje carskog zakona Interima 1548. godine, koje je nakon poraza protestantskih snaga u Schmalkaldskom ratu nametnulo luteranstvu kompromis s Rimskom Crkvom i povratak nekih katoličkih praksi. Dok se wittenberško sveučilište pomirilo sa situacijom i sudjelovalo u pregovorima, Vlačić je to doživio kao neoprostivu izdaju Lutherovih ideja (Luther sam to nije doživio, jer umro je 1546. godine).

Napustio je Wittenberg i preselio se 1549. godine u Magdeburg, tadašnji bastion protestantskog otpora, bogat trgovački grad koji je uspijevao odolijevati pritisku carske katolizirajuće

politike. Ondje je pokrenuo opsežnu polemičku produkciju spisa protiv dotadašnjih suradnika u Wittenbergu, uz potporu kruga istomišljenika.

Započeo je i golemi projekt *Magdeburških centurija* — prve sustavne crkvene povijesti napisane iz protestantske perspektive, kao i rad na jednom od svojih najpoznatijih djela, koje je do kraja svog života preradivao i nadopunjavao: bio je to *Katalog svjedoka istine*, skup biografija i iskaza raznih ličnosti iz čitave povijesti Crkve koje su, prema njegovu mišljenju, očuvale tijekom povijesti kršćanstva izvorni Kristov i apostolski nauk unatoč vjerskim i političkim previranjima. Djelo je bilo pokušaj da se dokaže kako Lutherova reformacija nije bila nekakva inovacija nego povratak na izvorno kršćanstvo.

Vlačićev život nakon odlaska iz Magdeburga 1557. bio je obilježen stalnim seljenjem iz grada u grad, sukobima s gradskim i crkvenim vlastima, kojima su njegovi teološki stavovi bili odviše radikalni, i nastojanjima da objavljuje spise unatoč cenzuri. Iako je dobio prestižno i dobro plaćeno profesorsko mjesto na Sveučilištu u Jeni, teološka polemika i neprijateljstvo koje je navukao na sebe beskompromisnim istupima protiv pojedinaca i skupina za koje je smatrao da ne slijede izvorni Lutherov nauk naposljetku su 1561. doveli do gubitka profesure i prava boravka na području ernestinske Saske.

Time započinje razdoblje neprestanih selidbi iz grada u grad s mnogobrojnom obitelji i velikom privatnom knjižnicom, praćenih problemima izazvanim sve slabijim zdravljem i polemičkom nepopustljivošću zbog koje bi uvijek iznova bio prisiljen napustiti boravište. Ovih posljednjih trinaest godina života živio je takoreći u progonstvu, pronalazeći kratkotrajna utočišta u Regensburgu, Antwerpenu, Strasbourgu i, naposljetku, u Frankfurtu na Majni, uvjetovana suzdržavanjem od javnih teoloških rasprava i obilježena nastojanjima da pronađe tiskare za svoje spise i plasira ih na sajmove knjiga u Frankfurtu i Leipzigu. Vlačićeva prva supruga preminula je početkom 1564. godine, a već pola godine kasnije, prepušten brizi za mnogobrojnu obitelj i sve lošija zdravlja, sklopio je drugi brak u Regensburgu s Magdalenom Ilbeck, također kćerkom luteranskog pastora, koja mu je rodila još šestoro djece.

Vlačićeva posljednja životna postaja bila je Frankfurt na Majni, koji je po nalogu gradskih vlasti također morao napustiti do početka svibnja 1575. Međutim, iscrpljen i pateći od teških želučanih smetnji, Vlačić je umro prije isteka navedenog roka, 11. ožujka, u krugu obitelji i malobrojnih prijatelja i suradnika.

*100. obljetnica
ustpostave
biskupijskog
sjedišta u Rijeci*

RIJEČKA NADBISKUPIJA
ARCHIDIOECESIS
FLUMINENSIS
1925. – 2025.

Riječki jubilej

13. lipnja u 18:00

Svečana molitva I. večernje
- katedrala sv. Vida
- hodočašće Gospi Trsatskoj

14. lipnja u 10:00

Svečana misa
- perivoj Gospe Trsatske

Središnja liturgijska proslava zaštitnika Riječke nadbiskupije i grada Rijeke ove će godine biti slavljena 14. lipnja, dan uoči sv. Vida, u 10.00 sati misom na Trsatskom perivoju i u znaku proslave 100. obljetnice biskupijskog sjedišta u Rijeci.

Dan ranije, 13. lipnja u 18.00 sati u katedrali sv. Vida bit će slavljena svečana molitva večernje na kojoj će nadbiskup Uzinić podijeliti Medalje zahvalnosti sv. Vida. Nakon mise vjernici će hodočastiti iz katedrale u svetište Majci Božjoj Trsatskoj.

Nasam dan sv. Vida 15. lipnja ove se godine liturgijski slavi Presveto Trojstvo, a mise će u katedrali biti u 11.00 sati, te u 9.30 na talijanskom jeziku.

**KARDINAL ZUPPI IMENOVAN KAO
POSEBAN PAPIN IZASLANIK NA PROSLAVI
100. OBLJETNICE RIJEČKE NADBISKUPIJE**

Sveti Otac Franjo u travnju je imenovao kardinala Mattea Mariju Zuppija, bolonjskog nadbiskupa i predsjednika Talijanske biskupske konferencije, svojim posebnim izaslanikom na proslavi stote obljetnice Riječke nadbiskupije, koja će biti održana 14. lipnja.

Smrt pape Franje ipak bi mogla utjecati i na ovu proslavu, nakon što je odgođena svečana akademija predviđena za 25. travnja.

Konklava koja započinje 7. svibnja iznjedit će novog papu i možda izmijeniti neke dosadašnje uloge. Ime kardinala Zuppija uoči početka konklave najozbiljnije se spominjalo među kandidatima za novog papu. S obzirom da ovaj broj Zvona u tisak odlazi prije početka konklave još uvijek ne znamo tko će predvoditi središnje misno slavlje sv. Vida, zaštitnika Riječke nadbiskupije.